

Schicht-szappan

Mindenütt kapható! Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht“ névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva.

+ Soványság +
Szép telt testűnek a D. Franz Steiner & Co. Berlin erőpára által. Aranyéremmel kitüntetve Paris 1903. Hygiene-Kiállításán és Hamburg 1901. 6-8. helyen már 30 fontnyi gyarapodást érte. Orvosi rend. szerint. Szárazan használható. Nem szűkíti. Szagos kőszőnővel. A kartononként 2 kor. 50 fillér. Postautalvány vagy utánvétellel. Szállítja: 10138 **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerész, Budapest. 18. Király-u. 12.

VASÁRNAPI UJSÁG

37. SZ. 1904. (51. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ: NAGY MIKLÓS. FŐMUNKATÁRS: MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, SEPTEMBER 11.

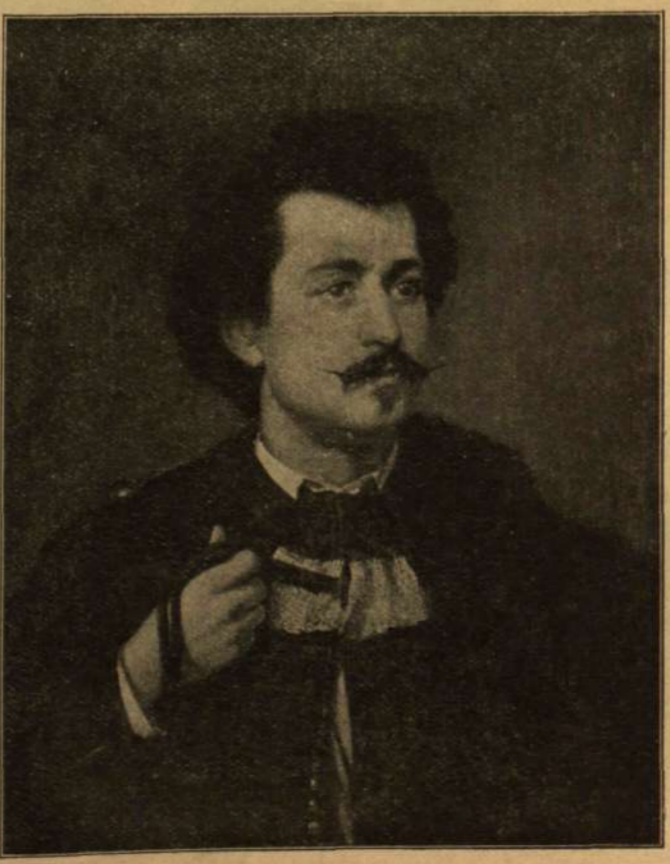
Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt egy évre 24 korona, fél évre 12. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG felírva 16 korona, fél évre 8. A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) egy évre 10 korona, fél évre 5. Külföldi előfizetésekre a postaiag megfizetett viteldj is eszótandó.

MADARÁSZ VIKTOR.

NEMCSAK a tudósok és költők, de igen sokszor a művészek is megelőzik korukat. Az ilyen nagy eredetiséggel és önállósággal fölrüházott egyéniségeknek azonban a nyugalom és anyagi jólét csak nagy ritkán jut osztályrészükül. A jobbik kisebb táborában találnak ugyan barátokra, kik elismeréssel adóznak kiválóságuknak, de a tömeg, mely mindig ragaszkodik a hagyományokhoz, nem képes megérteni őket, ellenők támad vagy legjobban esetben is közönyösen halad el mellettük. Ez volt a sorsa a mi Madarász Viktorunknak is, kinek műveiből most érdekes kiállítás rendez a Nemzeti Szalon igazgatósága. Madarász Viktor nem hazájában, hanem az ötvenes évek közepén Párisban tűnt fel költői kedélyével, fölfogásának eredetiségével s ábrázolási módjának meglepő erejével. Csaknem másfél évtizedig lakott a francia fővárosban s ott idegen létére olyan sikereket aratott, mint előtte honfitársai közül senki, s a nagyobb nemzetek fiai közül is csak igen kevesen. Leon Cogniet-nek, a híres mesternek iskolájában a fényes tehetségű Bonnat-val és Robert Fleury-ryvel versenyzett s midőn az iskolából kikerült, Páris kitűnőségei méltatták barátságukra, köztük nem kisebb emberek, mint a két Dumas, Théophil Gautier, Maxime Du Camp és a jeles műtörténész: Charles Yriarte. Aztán megkapta a Salon aranyérmét (olyan kitüntetés, a minőben előtte magyar művész még nem részesült) s hogy a francziák elismerése még teljesebb legyen: Eugenia császárné figyelme is feléje fordult s „Krisztus az olajfák hegyén” című képét megvásárolta a Trinité-egyház számára. A fiatal művész mindezeket a sikereket a nélkül érte el, hogy a francziák nemzeti hiúságának hízelt volna. Sőt a szó szoros értelmében tüntetett magyarságával, mert inspirációt mindenkor hazája történetében keresett s a Salonban kitüntetett „Hunyadi László a ravatalon” után egész sorát festette meg ama magyar történeti képeknek, melyek műtörténetünkben minden-

kor maradandó alkotások és példányképek lesznek. Erősen kifejtett történeti érzék, meleg kedély s a virtuozitás fokára emelkedett technika voltak műveinek jellemző sajátosságai. Előtte képiróink legfőleg csak magyar típusokat és magyar jelmezeket festettek; Madarász volt az első, ki a történelem szellemébe behatolni igyekezett s a ki mindig a lelki mozzanatokot aknáztta ki nagy előszeretettel. Az ő képei nem többé-kevésbé jól rendezett színpadi jelenetek voltak; munkáiban a történelem egy-egy élő darabját láttuk magunk előtt. Báthory Erzsébet-je, Zách Felicián-ja, Zrinyi és Frangepán-ja mind példányszerű alkotások. Ezek a művek már jelzik a festészet amaz újabb irányát, mely hadat izen a tetszetős hazugságoknak s a való megkapó ábrázolását tekinti földadatának. Madarász nem kapatták el párisi sikerei, sőt ellenkezőleg arra buzdították, hogy tanulmányába még jobban emelje. Haza vágyott, mert azt hitte, hogy erejét csak akkor fejtheti

ki egész teljességében, ha magyar talajt érez lábai alatt s honfitársainak buzdításából meríthet inspirációt. Számításában, fájdalom, csalatkozott. Alig ütötte fel sátorfáját a magyar fővárosban, azt kellett tapasztalnia, hogy törekvéseivel egymagában áll. A közönség nem volt képes megérteni nemes egyszerűségét; a német iskola kimérten szabályos és száraz alkotásaihoz szoktatott magyar kritika pedig vakmerő és gyors feltűnést hajhászó művészt vélt látni Madarászban. Azt, hogy az élet melegségének és igazságának akar polgárjogot szerezni a művészetben: nem vette észre sem a közönség, sem az izlést irányító, vezető fórum: a kritika. És Madarász egyszer csak arra ébredt, hogy nem akadtak megrendelői s képei a kiállításokból szépen visszavándoroltak műtermébe. Még legtöbb hatása a „Pétfői halál” című pathetikus képének volt. Az eredetije ennek sem talált vevőre, de másolatai nagyon elterjedtek. Művésznünk egy ideig még küzdött a közönség áramlata ellen, aztán belátta, hogy hazája számára korán érkezett. Lehagoltás, majd elkeseredés vett erőt rajta, s egyik borús pillanatában gyorsan határozta: kényelmes műtermét átalakította díszes szalonná, kész képeit, vázlatait potom áron áruba bocsátotta, a vásznat, ecseteket elzárta, maga pedig egy szép napon behált nagybátyja üzletébe — vaskereskedőnek. Évekig tartott ez az önkéntes száműzetés, míg végre az ő napja is virradni kezdett. Millet és Tassaert Franciaországban nem érthették meg eszméiknek diadalra jutását; Madarász megérte azt, hogy a közönség izlése nagyot fordult s igaz életet kezdett követelni a művészetekben. A kritikusai tollat is mások vették a kezükbe s Madarász neve újra emlegetés tárgya lett. Most műveinek egész kollekcióját gyűjtötte össze az a nemzedék, mely meghajtja az elismerés zászlaját érdemei előtt. A Nemzeti Szalonban Madarásznak ötvennél több képe és vázlatja, s néhány ónrája látható a régibb és legújabb időkből. Ott függenek sorjában: Az utolsó Zrinyi, Thököly Imre álma, Rákóczi az

Ernszt Lajos magyar történeti képtárából. MADARÁSZ VIKTOR. — Saját festménye 1863-ból.

Hazai gyártmány! KLEINOSCHEG SEC

UJDONSÁG! ELSŐ MINŐSÉGŰ PEZSGŐ.

KLEINOSCHEG TESTVÉREK csász. és kir. uvari szállító pezsgő pinczéi BUDAFOK. 10301

Kocsi-gyártás.

Budapesti kovács- és kocsigyártóipartestület védnöksége alatt álló **Kocsi Árucarnok-Szövetkezet,** Budapest, VII., Kerepesi-út 72. Ajánl mindennemű hintőkocsit.

Az egyedül létező valódi angol **SZÉPÍTŐSZER** mely már 2-3-szori bekenés után biztosan hat és a bőrnek nem árt, a Balassa-féle valódi angol **UGORKATEJ** Eltávolít minden arczfeszítettséget, kiütést, pattanást, szeplőt, májfoltot, bőrtájkát (mitesszert) stb. és az arcnak trissz üdéséget, fiataloságot kölcsönöz. 1 üveg 2 K. Ehhez ugorkaszappan 1 kor., poudre 1.20 kor. **Balassa Kornél** gyógyszerész, Budapest, Erzsébetfalva 15. Kapható minden gyógyszerárban. — Főraktár Budapest: Török József gyógyszerárban, Király-utca 12. és Andrássy-út 28. Dr. Egger László Nádor-gyógytára, Váci-körút 11. Soltán Béla gyógyszerárban, V. Szabadság-ter, továbbá a következő drogériákban: Detényi Erőgyes, V. ker., Marokkói-utca 3. Fodor Márton, VII. ker., Király-utca 42. Lux Mihály, IV. ker., Mészáros-utca 7. Szecsi Mándor, IV. ker., Kossuth Lajos-utca 7. Molnár és Mészér, IV. ker., Korona-herceg-utca 11. 10269

A legmegfelelőbb, legszebb nász- vagy névnap, születésnap, jubileumi, alkalmi és ünnepi ajándék

egy életnagyságu arczkép, mert nemcsak kellemes meglepetésül szolgál, hanem egyszerűsége, illetve szabadságának alkalmas és örökös értékű marad. Ugyis mint emlék (különösen megholtakról) kiválóan alkalmas. Ezek az arczképek minden beküldött fényképről (sőt csoportokról is) elkészítetnek. Fényképek teljesen épen visszaküldetnek. A legújabb hasonlóságért és tartósságért teljes kezeséggé vállaltatik. Árk: 40-130 centiméter. Ár: 3 forint. Szállítási idő 10 nap. Szia meg száz elismerő levél minden, még a legmagasabb körökben is; bárkinék megtekintés végett megmutatjuk. 10539 **BODASCHER SIGFRIED** kitüntetett arczképfestésztől műterme BÉCS, II., Praterstrasse 61. sz. BÉCS. **Óvás!!** Meggőrtött, hogy ügynökök jelentek meg a feleknél s meghatalmazás nélkül képviselőként mutatkoztak be. Ezért mindenkit óva intek az ilyen emberektől és kijelentem, hogy sem utazom, sem ügynököm nincsen. A ki meg akarja óvni magát káróktól és jól, szolidan akarja magát kiszolgáltatni, forduljon egész bizalommal közvetlenül a már 1879. óta fennálló műtermemhez, Bécsben, II., Praterstrasse 61.

Testesség, Kövértestűség.

Hogy nyúlánk legyünk a nélkül, hogy az egészségünknek ártson, használjuk a **Pilules Apollo-t**, mely tengeri növények alapján van előállítva és párisi orvosok által jóváhagyva. E könnyen betartható gyógyszer elhajtja a túlságos emésztést, eszalhatatlanná és biztosítja rövid idő alatt a kövértestűség gyógyulását mind a két nemnél. Ez a titka minden elegáns hölgynek, ki nyúlánk és fiatalos alakját meg akarja őrizni. Egy üvege ára utcsitással együtt K 6.45 bérmentve, utánvétellel K 6.75. **J. Ratié**, Pharmacién, 5, Passage Verdeau, Paris (9e). Raktár Berlinben: **B. Hadra**, gyógyszerész, Spandauerstrasse 77. Ausztria - Magyarországon: **Török József** gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12. 10467

Cs. és kir. kizár. szabadalmazott **világító-kályha-gyár Krén I.** Székesfehérvár. A jelenkor legjobb kályhái. Kívánatra küldök ingyen és bérmentve képes árjegyzéket.

SCHÖNWALD IMRE arany- és ezüst-ékszer-gyáros és órásmester, Pécssett 122.

10 évi jótállással.

10382

Precision óra rendkívül erős 14 karátos aranyból, dupla fedéllel, mely a legkisebb rezáratig a legfennmaradóbb minőségű. 170 korona. II-ik minőségben 130 korona.

Valódi 14 karátos női remontoir óra dupla fedéllel, rendkívül finom szerkezettel és gyönyörű díszítéssel. 56 korona.

Valódi 14 karátos arany női remontoir óra, erős dupla fedéllel gyönyörű díszítéssel. 68 korona.

Finom szerkezetű, kiváló díszes kiállítású, erős dupla fedéllel valódi arany óra. 140 korona. II. minőségű szintén jó szerkezettel. 100 korona.

MADARÁSZ VIKTOR.

Erdélyi 1904. évi fényképe után.

ónodi országgyűlésen, Vak Bottyán, Petőfi halála s a nagy spanyolokra emlékeztető Dózsa népe, mely egyik példánya a ridegségök daczára is megrázó művészi ábrázolásoknak. Láthatjuk Zrínyi és Frangepán, meg Hunyadi László kisebb alakú másolatait, Thierry Amadé pompás arczképét, aztán hatalmasan koncepiált alakját: *Bercsényi Miklós*-t, melyre a művész még a jellemzetes mondást is felírta: «Eb ura fakó!» Milyen karakterisztikus alkotásai ezek egy erőteljes duzzadó tehetségnek!

Mély megilletődéssel megyünk végig a Madarász Viktor műveit bemutató termeken s elgondoljuk: mily nagy dolgokat alkothatott volna ez az Isten kegyelméből való művész, ha olyan korszakban születik, mely meg tudja érteni törekvéseit s elismeréssel adózik sikereinek. Sz. T.

VIRÁG-ÉNEK.

Már azt hittem, senkinek se kellek,
S bokréta van a kalapom mellett.
Barna kislány kötötte csomóba,
Hogy szeretem, nem tehetek róla!

Szeretem a szeme mosolygását,
Virágtépő két keze járását...
A virágot nekem hordogatja,
Pajkos szemét én rám ragyogtatja.

Sok a virág, tán el is fáradtál:
Barna kis leány pihenj már, pihenj már,
Gyere, borúlj szeretőd keblére,
Édes apád dobogó szívére!

Szabolcska Mihály.

MESE A GYÉMÁNTRÓL.

— Joaquim Mária Bartrina. —

Ki volt Juannál boldogabb?
Kezében lángoló darab
Gyémántja volt;
S miként a harmat a napon,
Úgy csillogott minden lapon
Az égi bolt.

S a kincset addig nézdelé,
Mig mondhatlan vágy szállt belé
Mégérteni:

... Mindent analizálni kell...
A gyertya fénye a közel
Gyémántra hull.

Szünjék a csillogó sötét!
A lombikba gyémántkővet
Veté legott;
Tudása szörnyű lázban ég,
Hevít, szítja egyre még
A lombikot.

De oh egek! Oh rémület!
Gyémántkővéből jaj mi lett?!
Darabka szén.
Reámered sötéten, im:
Megszűnt a csillogás, a szín,
Kihalt a fény.

Ah lány! ki mondogd annyiszor,
Hogy boldogságra szomjazol —
Tanuld meg ezt:
Az üdvöt élvezd, édesem,
Csak ne elemezd sohasem,
Ne elemezd!
Spanyolból fordította Farkas Emil.

MYRZA.

Midőn a múlt télen először olvastam a magyar lapokban, hogy Budapesten kiállítás akarunk rendezni Madarász Viktor képeiből, rögtön eszembe jutott mindaz, a mit nekem róla a nagy költő-kritikus, *Gautier* Teofil hasonnevű szelleme fia mondogatott el.

Mellesleg mondva az ifjabb *Gautier* 1867-ben Magyarországon is járt s le is írta a koronázást a francia lapok számára.

Madarász igen bejáratos volt atyjánál; a mi viszont azt a feltevést keltette bennem, hogy családjának bizonyosan van valami fest-

ZÁCH FELICZIAN.

Madarász Viktor festménye.

ménye a magyar festőtől. Legelső összejövetelünk alkalmával — *Mathild* hercegnőnél, a nagy *Napoleon* unokahugánál szoktunk hetenként találkozni, — meg is kérdeztem s felelete igenlő volt. De biztosan mondani arról nem tudott, hogy minő a kép s hogy melyik nővérénél találhatnám meg?

Az idősebb *Gautier*-nek ugyanis két leánya maradt: az egyik, a kitűnő író *Gautier Judit*, kiről *Hugo Viktor* azt írta, hogy «márványszobor, melyben csillag lakik», a másik pedig *Gautier Estelle*, *Bergerat* Emil, a híres színmű-
író neje.

Előbb az annyi kitűnő regény és szindarab írójához, *Judithoz* fordultam, kit ismertem ugyan, de már vagy harmincz év óta nem láttam. Ő nagyon szívélyesen fogadott s azzal a jó hírrel lepett meg, hogy csakugyan van *Madarásztól* kép *Estelle* nővérénél, s hogy boldogult atyjának *Myrza* nevű kutyáját ábrázolja. Egyszerűsödtem meg az is, hogy jelenleg a «*Revue de Paris*» közli emlékiratait, s hogy azokban *Madarásztól* is van szó több helyen. E visszaemlékezések, melyeket utóbb ő maga volt szíves velem közölni, így hangzanak:

«... Május hó egy napján (1861-ben) atyámmal és nővéremmel kertünk a nedvesség ellen szőnyeggel borított pázsitjának szélén üldögéltünk. Virágaiban pompázott a cseresznyefa s ágai között általunk táplált és nevelt fiatal verebek csiripeltek, verdesték szárnyaeszkáikat, a lombok közül olykor vállainkra is le-lezállván. Egyszer csak *Marianne* (a cseléd) jelenik meg a kertbe vezető lépcsőn, kezében egy névjegyet tartva.

— *Madarász Viktor!* — olvassa atyám. — Ki lehet ez? Láttad már máskor is ezt az urat? — kérdezte a cseléd.

— Nem, még sohasem volt itt.
— Milyen ember?
— Bizony igen szépen van felöltözve, de nem úgy, mint mások.
— Fiatal-e vagy öreg?
— Oh! igen fiatal!
— Hát csak jöjjön... Mutasd meg neki az ide vezető utat!

Néhány pillanat múlva egy fiatal ember egészen különös, de csinos körvonalai domborodtak ki az udvar fehér alapszinezetéből s a jövővény a lépcsőkön tévőzva, az alulról reá irányított három szempár által zavarba hozva, kezdte meg a lejtővetelét.

Éreztük, mit érezhetett az ismeretlen; menyire erőt kellett magán vennie, hogy el ne veszítse lélekjelenlétét, a rászegződő szemek alatt, melyek nem kevesebb kíváncsisággal, mint meglepetéssel tartottak rajta szemlét.

Elegans magyar ruhát viselt, galambszürke, finoman kivarrótt mellényt és nadrágot, fekete, kiszujtásozott és zsinórozott redingote-t, csipkés nyakkendőt és piczi csizmát.

Mikor végre leért a kert kavicsos útjára, levette kis asztrakán sapkáját és köszöntésében volt valami eltökéltség és önértettség, nyilvánvaló féltékenysége daczára, melyen azonban sikerült uralkodnia. Szemei ragyogóak voltak, fekete hajusza hegyesre volt pödörve.

— Bocsánatot kérek, uram, — szólalt meg, — hogy ismeretlen létemre be merem magamat mutatni s hogy nincs ajánlólevelem. De réam nézve az ön pártfogása életkérdés, és ez adott bátorságot arra, hogy felkeressem s bizalmat arra, hogy jól fog fogadni.

— Mindenek előtt üljön le, — volt atyám felelete, miközben a szőnyeg el nem foglalt részére mutatott, — mondja meg, mi kívánsága van? Az ön hatalmam azonban, fájdalom, nem igen nagy.

A látogató leült, de úgy látszik, kimerítette bátorságát, mert válaszolni csak akadozva tudott. Előkelő és jómódú magyar nemes családból való volt, de atyja akarata ellenére lett festővé. Rajztanulmányait úgyszólván titokban végezhetette csak, s igen komolyan dolgozik, mert azt hiszi, hogy van hivatása. Reméli, hogy családját lefegyverezhetné, ha be bírná bizonyítani, hogy igazán ér valamit. Mikor kijelentette, hogy visszavonhatlan elhatározása a művészi pályára lépni, megvontak tőle minden hazulról jövő segítyt s azonkívül meg is ígérték, hogy kitagadják.

— A művészetünkért áldozatokat hozni szép dolog, — így szólt ekkor atyám, — de az meg szomorú, ha egy szép állásról lemondunk, hogy

bizonytalan és veszélyes küzdelmekbe keverjük magunkat. Azoknak, kik szépirodalmi hivatásuk kérdésében jönnek hozzám tanácsért, azt szoktam mondani: «Van miből megélniök?» Ha azt felelik, hogy nincs, azt ajánlom nekik, legyenek inkább szatócsok, csizmadíák, csatornatisztítók, szóval akár-mik, csak nem irodalmi férfiak... Reményem, hogy megmentettem közülök többeket.

— De nekem nincs okom panasra: három képet küldtem a kiállításra s mind a három elfogadták! — mondta most *Madarász* büszkeséggel.

— Tehetségesnek lenni még nem elég a sikerhez, — sőt ellenkezőleg! És mit ábrázolnak képei?

— A legjelentősebb közöttük: *Hunyadi László halála*. Négy viaszgyertya között egy ravatal van; ezen a lefejezett halott fekszik.

— Ez elég zordon és nem igen mulattató tárgy, — felel atyám, — de ígérem önnek, hogy meg fogom nézni a képet s hogy be fogom mutatni a közönségnek. De az idén a kiállítás, betűrendbe van rendezve. Ehhez a beosztáshoz tartom magam s ezekkel a «Kiállítás abc-és könyvének» neveztem el. Még csak a B betűnél vagyok. Önt *Madarásznak* hívják; akkor kell visszajönnie, mikor az M-nél leszek.

Ezalatt atyám kíváncsian végignézte a fiatal magyart.

— Ön boldog ember, hogy oly országnak fia, hol ily szép viseletet hordanak... Be egyszerű, elegáns és alkalmas! Én, ki hiába kísérlettem meg utálatos öltözékünk ellen tüntetni* s ki neveltségem tettem magamat a nyárspolgárság szemében, mert kirívó öltözöket viseltem, én megvalloim őszintén, hogy önt irigylem. Különösen ne hagyja magát befolyásolni valami vaskalapos úr tanácsa által, ki azt ajánlaná, hogy fossa meg magát ezen eredetiségtől s úgy öltözködjék, mint bárki más! Csizmái és sujtásai jobban magára fogják irányozni a figyelmet, mint mindaz a tehetsége, melylyel bírhat. Szóval azt kívánom, hogy a kép oly sikerült legyen, mint festője!

Ugy esett, hogy a kép a kiállításon jól volt elhelyezve s igazán eredeti és ügyesen festett is volt. Atyám által a nagy közönség figyelmébe ajánlottan, a kezdő meglehetősen sikert vívott ki s igen bálásnak mutatta magát. Gyakran eljött meglátogatni bennünket, s miután mindnyájan rokonszenvesnek találtuk, rövid idő alatt egészen otthonos lett a háznál.

Íde fűzöm be *Gautier* bírálatát, mely a «*Moniteur Universel*» 1861-ik évi július 5-iki számában jelent meg:

«*Madarász*. Ez a mi fiúinknak idegenül hangzó név már magában a művész exotikus eredetére enged következtetni. És valóban *Madarász* úr Magyarországon, Csetneken született. Erre a körülményre nem nagy súlyt vetnénk, miután a művészet természeténél fogva cosmopolita, ha e fiatal festő, ki művészi neveltetéséért egyébiránt úgy is Franciaországban nyerte, nem árulná el nemzetiségét képei önkéntesen választott tárgyai által, melyek mind hona történelmére vonatkoznak.

«A *Madarász* úr által kiállított három kép közt a legjelentősebb az, mely *Hunyadi Lászlót*, *Korvinus Mátyás* bátyját ábrázolja, kit *V. László* magyar király parancsára lefejezték. A compositió romantikusan gyászos költőiséggel tesz benyomást. Egy halotti kápolnában nagy ezüst gyertyatartók között fekszik *Hunyadi László* véres baltájával; terítő borítja s ezen kereszt helyett a lefejezetésnél használt két kézbe való pallos nyugszik. A viaszgyertyák sárgás fényénél a lepel alatt egy daliás, fiatal testet vél felismerni az ember. A halott mellett két térdelő nő zokog és vegyíti könnyeit imádásai közé. A ravatal fekete leple s a templom árnyékban üsző ódon iveteze hatalmas ellentétet képeznek a terítő, a gyertyatartók s a gyertyák horzalmas féhérségével.

«*Zách Feliciánról* és *Zrínyi Ilonáról* csak megemlékezünk szabad; e két kép compositió-

* *Gautier* Teofil vörös mellénye híres volt 1830-ban.

Bergerat Gauthier Estelle tulajdonában levő festmény után.

MYRZA. — Madarász Viktor festménye.

jának drámai erejénél és történelmi hűségénél fogva vonja magára a figyelmet.

«*Madarász* úrban van eredetiség s a figyelmet már első lépésével le tudta bilincselni, a mi valóban nagy dolog a kiállítást előzől, jellemet nélkülöző vásznak nagy tömegében.»

Gautier Teofil e felbátorító bírálatának híre Magyarországon gyorsan elterjedt. Ott barátai és ismerősei sorában magának is volt alkalom *Madarász* édesanyja és nővére előtt szerencsekívánataimat kifejezhetni e szép siker alkalmából. Párisban e siker a magyar festő előtt az akkori irodalmi világ legérdekesebb házá, a *Gautier* Teofilét, nyitotta meg, mint ezt *Gautier* Judit már megjegyezte, s mit emlékiratainak következő részletei élénken illusztrálnak:

«Én voltam megbizva a «*mayonnaise*» elkészítésével, — mondja *Gautier* Judit — és a jelen levő fiatalemberek kötelességüknek tartották nekem e munkában segítségemre lenni. *Madarásznak*, mint festőnek az volt a feladata, hogy az olajat lassan csipegettesse a tojás sárgájára. Mások a czitromot tartották, vagy a füvetek és egyéb kellekeket. *Mártásomat* mindig kitűnőnek mondták, de nem is maradt belőle soha egy csepp sem!...»

«*Madarász* ügyes «*charade*» (eleven rébusz) rendező volt. Atyámat ez a játék nagyon mulattatta. A fiatal magyart leleményessége soha sem hagyta cserbe; tőle tanultuk: hogy kell a teve alakját valóban meglepőleg utánozni. Ime így kell eljárni: vesz az ember a két kezébe egy seprőt, melynek szőrös tetjét vászondarabokkal teve-fejje alakítja át. Más valaki előre hajolva úgy követi az előbbit, hogy csipőjébe kapaszkodik. Mindezt egy szürke takaróval lefedik, még pedig oly módon, hogy a seprő nyele körül kevesebb legyen a szövetből, mert ez a teve nyaka. Az első álló egyén feje képezi a teve püppját, s a lehajló ember hátára egy nő könnyen felülhet.

«Salonunkat rövid idő óta egy igen szép üvegfestmény díszítette: mintája volt ez egy másíknak, melyet a szultán egyik kioszkja számára csináltatott. A kandalló felett pompázott és az udvar felől öntalán tükör helyét foglalta el. A rajz könnyed ajtódiszt ábrázolt; két vörös és sárga oszloposkán nyugodott a csipkés tetőzet, a közepén pedig bíbor körzetben *Gautier* Teofil neve csillogott arany színű török betűkkel leírva.

«A drágakő-színű árnyalatokon átszűrődő világosság salonunknak rejtelmes, vonzólag nagyurias képet adott. Szobánk részére valami hasonnemű díszítést óhajtottunk volna és *Madarász* meg tudta óhajunkat valószínűsíteni az üvegfestés szerencsés utánzatával.

«Szobánk ablaka éppen a szalon öntalán tükre fölött volt, azon szeglet közelében, melyet a ház s a folyondárral befutott nagy fal képezett. Ablakunkat s a ház sarkát hosszúra nyúlt ágak vették körül, özőnlötték el, a mi igen festői és romantikus volt, de már magában elvette a világosságot. Mikor ezenkívül még a szivárvány minden színe is felkerült az ablakokra, akkor azután a szobában látni abszolút nem lehetett. De ez nem tett semmit, mert a hatás szép volt s ha átléptük a küszöböt, azt hittük, kápol-

ZRINYI ÉS FRANGEPÁN A FOGSÁGBAN.

nában vagyunk. A fiatal festő munkáját nézve, segítve neki, megtanultam a díszítés e nemét és így feldisznitni sokáig szokásom maradt, s maig is az.

Madarásznak a Gautier-családhoz való viszonyát e részletek eléggé illusztrálják, s kellőleg megmagyarázzák annak lehetőségét, hogy a fiatal történeti festő alkalmilag leszálljon korturnusáról s leereszkedjék a humoros festészet színvonalára is.

Madarász festette le Myrztát, anyám kis havannai kutyáscskáját, melyről Gautier Teofil *«Személyes állatkertem»* című munkájában a következő könnyed vázlatot adta:

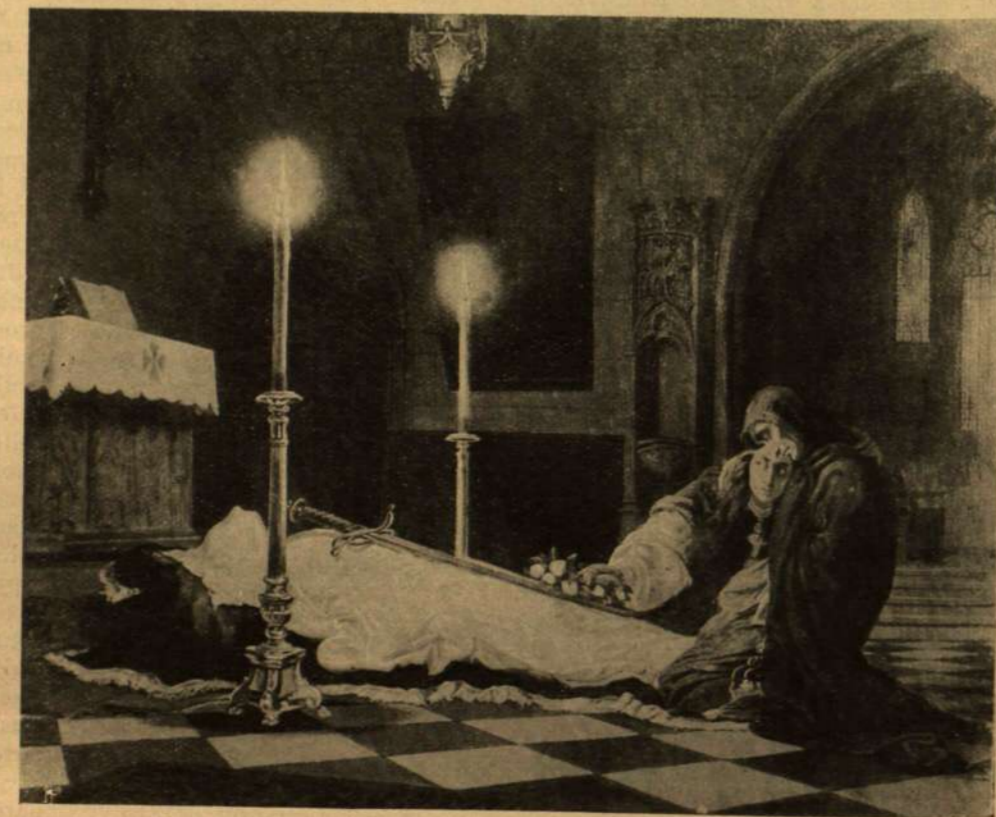
«Fehér, mint a hó; akkor különösen, mikor a fürdőt elhagyta s még nem volt ideje a porban hemperegni. Végtelenül szelíd állat; nincs több epéje, mint egy galambnak. Furesaságban mi sem múlja felül bozontos kinézését, két, zsöllyeszk-szeghez hasonlító szeméből és piemonti szarvasgombaszzerű orrából álló ábrázata. Asztrakán-ször módjára göndörült fürtjei festői szeszélyességgel szállinkóznak az utóbbi körül, majd az egyik, majd a másik szemét takarva, a mi physionómiájának utólrhetetlenül furesa jelleget kölcsönöz.

«Myrzanál a természet az ipart oly tökélyvel látszik utánozni, hogy azt hinné az ember, ez a kis állat egy játékszer-árus kirakatából került ki. Ha szemlét tart valaki kék szalagja, ezüst csöngettyűje, rendszeresen felgöndörülő szőre fölött, azt hajlandó mondani, hogy papir-pépből van csinálva, ugatása közben pedig utána nézni annak, hogy nincs-e fuvó a lábai alatt?

«Meg kell vallani egyébiránt, hogy Myrza kelletlenül butább volt, s mi inkább szerettük a szellemes, de csunya Dash-t, a nagy kópét! Egy reggel törött üvegeket szedő ember kis kosijában találtuk; megfullasztásra volt elítélve, mert egyik első lába nem volt ép. Az ezen kegyetlenség feletti méltatlankodás és megindultság nálunk egyhangulag határozta el a kis eb életének megmentését, minél fogva örökbe fogadtuk. De lábát nem tudtuk meggyógyítani; mindig rövid és ingadozó maradt, mi azonban a kutya ügyességét és virgonczságát nem akadályozta meg, azt az esetet kivéve, midőn valami mesterségre akartuk tanítani. Ilyenkor úgy tette magát, mintha gyámoltalan, szánta, magát vonzolni is képtelen kutya volna s szemrehányó szemekkel nézett ránk.

«Dash azonban minden okossága dacára sem volt szép s ennél fogva nem hozta kísértebe a festők esetjeit; ők a buta Myrztát többre becsülték.

«Ez az oka, hogy Madarász a havannai «bichon» lefestését tette feladatává, annál is inkább, mert az eb igen jól ült, levén természeténél fogva kevéssé mozgékony és nagyon megközelítve a kitömött állapotban való létét.

HUNYADI LÁSZLÓ A RAVATALON.

MADARÁSZ VIKTOR MŰVEINEK A NEMZETI SZALONBAN LEVŐ KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

meg azon bizalmas viszonyt, melybe Madarász a Gautier-családdal lassanként jutott. A három élő testvér mindig a legszívélyesebben emlékszik meg róla s a mi különösen Bergerat aszszonyt illeti, ő most a legnagyobb előzékenységgel engedte át a tulajdonát képező festményt a kiállítás részére Cserna Rezső úrnak, a Nemzeti Szalon megbízottjának.

Másrészt meg vagyok győződve arról is, hogy az egykori «fiatal magyar művész» is csak a legnagyobb örömmel fogja művei kiállítása alkalmából tudomásul venni párisi élményei ily vonzó alakban megnyilatkozó visszhangjait.

Vétek volna ezeket kicsinyelni. Gyakran ismétlődve, — más és más magyar illető vonatkozásban, — idővel bizonyos titkos, szellemi kapszul szolgálhatnak a magyar és a francia nép között. Ily szempontból a «külföld magyarjaira» szép és nagy feladat vár. Mint láttuk, Madarász Viktor a reá eső részt belőle igen sikeresen és szerencsésen oldotta meg. Bármily fényesek lesznek is művészi babérai, azon bizonyítvány, melyet jelleméről Gautier Judit asszony, úgyszólván boldogult lángeszű atyja nevében állít ki itt, mellettük sohasem fog elhalványodni.

Bertha Sándor.

HEGYEK KÖZÜL.

Alakok és esetek

Írta RÉTHI LAJOS.

I.

A sztanzisai bocskoros szent.

Utaztam fölfelé azon a völgyön, a melynek útja a Fehér-Körös mellett Brádról Abrudbányára vezet. Azon vonultak föl annak idején a különböző magyar csapatok, a melyeknek Janku Ábrahám táborát kellett volna szétszórni.

Ottan ritkította soraikat már útközben a felháadt oláhság, mindkét oldalán fekvő hegyekről szórva rájuk a lövéseket, köveket, görgetegeket.

En körülbelül három évtizeddel később azért utaztam, hogy számba vegyem a román tan nyelvű görög keleti népiskolákat és igyekezzem irányt mutatni, lendületet adni a nép oktatásának.

Mert biz ott, a régi Zarándban, egészen sajátos helyi fogalmak uralkodtak e tekintetben.

Mikor először tekintettem át a tankötelesek összeírását, egészen elcsodálkoztam, hogy csupa fiunévet látok. Talán fiunévre keresztelik a leányokat is, mint a hogy a főhercegeket feléke-

sítik leánynevekkel? Megtudtam aztán, hogy ott is épen annyi Szavéta, Flóríka, Marjuca van, mint másutt, csak hogy azokat nem írják be a tankötelesek közé. Maguk az előljáróságok világosították fel az én elfogult fejemet, hogy a leányból úgy sem lesz pap, annak tehát nem kell iskolába járni; ennél fogva nem is lehet tanköteles.

Nos hát, megérkeztem Sztanzisára és kerestem az iskolát.

Szűk gazdasági udvaron keresztül szalmaföldű házba vezettek, hogy ott van az iskola.

Az egyetlen szobában ágy volt s lisztes szekrény és eserép-, meg faedények; de három karatlan lóca és egy fekete tábla diadalmasan hirdette, hogy bizony iskola is az.

Később leszedtek a mestergerenda alól egy

től; boeskorá sem, csak gyér fehér szakállá árulta el, hogy papi személy.

A mellettem levő bíró meg is mondotta halakán, hogy ez a régi pap; most már nincs szolgálatban.

Egyenesen elémbe jött és minden bevezetés nélkül azt kérdezte tőlem: — Hát te ki vagy?

Készségesen feleltem, hogy én az inspektor regescu din comitat, megyei kir. tanfelügyelő vagyok.

— Nem akarsz nálunk valami rosztat?

— Semmi rosztat sem. Én csak jót akarok.

— Nem akard elvenni valakinek a marháját, házát, vagy földjét?

— Nem. Én senkinek semmijét sem veszem el.

Azután keresztet vetett ő is, a többi jelenlevő is.

— Most már elbocsátlak — mondá, — járn Isten hírével.

Mikor visszakerültem Brádra, Demián Vazul esperesnek említettem, hogy milyen áldást kaptam Sztanzisán.

Mosolyogva jegyezte meg, hogy azt ő is megkapja, mikor ott jár. Az az öreg szentnek hiszi magát és ennek tartja őt az egész vidék népe is.

Mindenkit megáld, a kit érdemesnek tart rá.

II.

Fintóági ebédem.

Egyszer csak beállított hozzám a fintóági bíró, illedelmes, tisztességes oláh gazda és két tár-

RÁKÓCZI AZ ÓNODI ORSZÁGGYŰLÉSEN.

MADARÁSZ VIKTOR MŰVEINEK A NEMZETI SZALONBAN LEVŐ KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

jókora papirkereset, melyből a kormánytól ingyen nyert fali olvasóablak és térképek bontakoztak ki, kétségbe vonhatanná téve, hogy igazán az iskolában vagyok.

Tanulót azonban nem találtam, habár egyik kalendárium sem jegyezte pirossal a napot. Megmagyarázták, hogy ennek csak én vagyok az oka, mert ha megizentem volna, hogy jövök, nekem is felgyűjtöttek volna néhány ficzkót, mint a hogy az esperes úr jövetele alkalmával fel szoktak gyűjteni.

Leültem az egyik lóczára és könyvekből tanult román nyelven magyarázni kezdettem a törvényt, a rendeleteket, a nép érdekét.

Hallgatóságom egyre nagyobb lett, mert a falusi nép mindjárt összeesdül, ha idegen érkezik körébe.

Egyszer csak utat nyitottak és egy igen kisded termetű, ősz öreg ember tipegett felém. Öltözte semmiben sem különbözött a többi-

— Új adót sem hoztál a nép nyakára? Törvényeinket sem kívánod változtatni?

Megjegyzendő, hogy a román köznépnél a «lege» törvény szóban benne van értve a valás és szokásaik összesége is.

Mikor az öreg megnyugtattam, hogy semmi felforgató és néprontó szándékaim nincsenek, akkor arra nézve kívánt felvilágosítást, hogy miért jöttem hát hozzájuk.

Megmagyaráztam, hogy egyenesen az ő javokra jöttem. Hogy az ő gyermekeik is tanuljanak, mint a városiak, az Istenről, az országról, a világról. Hogy tudják elolvasni és megérteni, ha valami parancsolat jó a felsőségtől.

— Látom, hogy becsületes ember vagy — mondá az öreg; — én tehát megáldalak.

Kiterjesztette és fejemre tette két kérges tenyerét s áldást mondott reám.

sával együtt előadta a falu azon kérését, hogy menjek el ünnepélyükre.

Nagyon elszégyenkeztek, különösen ő, a bíró uram, mikor legutóbbi ottjárásom alkalmával ledorgáltam őket, hogy görög-keleti iskolájuk háza inkább disznópajtának, mint iskolának való. Rászánták magukat és hozzáfogtak, s Isten segítségével olyan iskolát építettek, a melyt bizony a püspök, a vladika is megnézhet.

Ezt fel fogják szentelni és a falu ebédet ad azon alkalommal, a melyen megjelennek az esperes, a környékbeli papság, a főszolgabíró és minden úri ember, a ki csak van a vidéken. Tudtam már a dologról és arról is, hogy az iskolaépítés főként a derék bíró érdeme, a ki egyébként is sokat fáradozik községe emelésén.

Nagyon megdicsértem a bíró, s már épen igérni akartam, hogy elmegyek, mikor ő azzal kívánia kedvemét fokozni, hogy magasztalni kezdte az adandó lakomat.

A hús-osztály.

— Lesz ott minden — mondá, — a mivel az urak szeretnek élni. Halat és egyéb drága eledeleket Aradról hozatunk. Tálát, tányért is onnan. Gondoskodunk még pezsgőorról is.

— No hát, bíró uram — fordítam a dolgot — köszönöm a szíves meghívást, de nem megyek el. Ha a falu annyit költséget az iskolára, ne tetézzék költségét azzal, hogy engem pezsgőorr-al vendégljen. Ha meg akarják tartani a lakomát, hát tartsák meg nálam nélkül; váljék örömeikre, egészségükre. Én majd elmegyek máskor, mikor az iskolát munkában találom. Menetelemet nem is jelentem be előre.

A bíró nagyon röstelte a tagadó választ, de nem lehetett változtatni rajta.

Nem sokára arra irányoztam útamat, hogy Fintóágot is meglátogassam.

Régen 6 órakor indultam Dobráról s pár más közleg iskoláját is megnézve, 11 felé érkeztem oda.

A szekérrázás és a tavaszi levegő nagyon megnövelte étvágyamat, de biztam, hogy itt kielégíthetem.

A hová pezsgős ebédre hívtak csak nemrégiben, ottan most is találom legalább egy szalon-ás rántottát.

Eszembe jutott az őz is, a melyet megelőző telen az ottani román tanítótól kaptam.

Úgy esett, hogy egyszer csak beállított hoz-

zám egy frissen lőtt szép őzrel; ajándékba hozta — mondá.

Egy másik román tanítót, a ki hasonlóké-
pzet hozott nekem, elkergettem a mészáros-
hoz, hogy adja el; vegyen aztán az aran csizmát,
keszkenőt és egyéb szükségességet a gyermekeinek
és vigye baza, mintha én küldöttem volna.

A fintóági azonban erősen bizonyított, hogy
neki egyetlen krajczárjába sem került; ő maga
fogta az erdőn.

Ötletem támadt és elfogadtam. Elküldöttem
aztán úgy a mint volt néhai Gőnczy Pál állam-
titkárnak. Irtam, hogy ime a román tanító
őzet fogott és nem esperesének vagy püspökének
vitte, hanem nekem, a magyar állami hivatal-
noknak. Én pedig beszoigálatom a miniszte-
riumba, fogyasztásuk el józúen.

No hát volt alapja bizalmamnak, hogy tar-
isznyáról nem gondoskodtam, mikor ebbe a
pezsgős, özes faluba mentem.

Fuvaromat beállítottam a bíró jó módú gaz-
dasági udvarára: magam pedig siettem az
iskolába.

Igazán gyönyörűségem telt benne. Tiszta,
tágas tanterem nagy ablakkal, a minőket
ottan még sohasem láttam. Jó, új padok s a
falakon a kormánytól nyert térképek és szem-
léltetési ábrák szép rendben.

Még jobban gyönyörködtem a tanításban.

A tanító régiebb ember volt. Azt hiszem, hogy
hirlapi cikkeket írni nem tudott volna; de
tudott lelkiismeretes munkát kifejteni műkö-
désében.

A legkisebb gyermekek is jól olvastak romá-
núl; a számtani kérdésekre pedig románul és
magyarul feleltek. A nagyobbak a földrajzot és
történelmet csupán magyarul mondták.

Úgy oda felejtettem magamat, hogy délutáni
egy óra is jól elmúlt, mire a gyermekeket szét-
bocsátottam. Azzal kárpótoltam őket, hogy a
délutáni tanítást elengedtem.

Magam pedig rohantam a bíróhoz, hogy va-
lami enivalót kapok.

Ott azonban a színes szöttessel leterített tiszta
asztalon nem volt egyéb, csak egy üveg szilva-
pálinka.

Hát hiszen a fáradt embernek abból is jól
esik egy-két pohárkányi étvágy-gerjesztésül;
de az én étvágyam nem szorult ez alkalommal
gerjesztésre.

Mikor aztán tapasztaltam, hogy semmi egye-
bet nem adnak, oda szóltam a tanítóhoz, hogy
kérjen egy kis kenyert.

— Nagyon szegényli a gazda — mondá, —
de nincs kenyér a háznál.

Hozzon hát saját házából a tanító.

— Ott sincs, — felelé.

— Ott sincs? Hát keressen a faluban pénzért.
Pénzért sem lehet találni, mert a faluban
nem sütnék kenyert.

— Aztán maguk mivel élnek? — kérdezem.
— Hússal — felelé a tanító. — Azt megesz-
szük este és reggel puliszkával. A kínél pedig
nincs hús, az beéri puliszkával is.

Ha már így áll a dolog, nincs mit tenni, mint
tovább menni és ezen a szép napon elbőjtölni
az ebédet.

A mint már indulni akartam, beállított a
derék biróné valami lepényféle süteménnyel.
Málélisztból sütötte rögtönözve. Hajlékony és
porhanyó volt. Ismerem a teljes málét is, a málé
palacsintát is, de ez egyéb volt.

Annál jobban nekem eledelem esett ebben
az életben...

A LEGELSŐ MAGYAR SZTRÁJK.

Igaz, hogy nem a szó mai értelmében vett
bérharca volt ez a legrégebb munkaszüntés
Magyarországon, melyről itt emlékezni
akarunk, de okai, céljai és az eszközök,
melyekkel végig küzdöttek, teljesen hasonlítan-
nak a mai nagy mozgalmakhoz. Csupán azzal
a rendkívül jellemző eltéréssel, hogy a régi zárt

városi és csehrendszernél ebben az esetben,
melyről szólnak, a sztrájkot, a munkabeszün-
tetést a *munka szabadságának védelme* idézte
elő.

A XVI. század közepén a szebeni ötvös-
mesterek kimondták, hogy magyar születésű le-
génynek műhelyükben nem adnak munkát, vagy
ha igen, legfeljebb csak két hétig, inast pedig
magyart egyáltalán föl sem vesznek. Megtör-
tént például, hogy *Bak Pál* nevű szebeni ötvös-
mester egy oda érkezett magyarországi mester-
legényt rövidesen elbocsátott azzal, hogy a mes-
tereknek *nem szabad magyar embert tartani*.
Más alkalommal, 1566-ban *Antal* nevű kolozs-
vári ötvös ment Szebenbe a mesterség gyakor-
lására s több ifjú ötvöslegényt felkért akkori-
ban szokott módon, hogy keressenek neki mun-
kát a mestereknél. Midőn azonban nemzetiségét
elárulta, a mesterek azt válaszolták, hogy nincs
számára munkájuk. Végre *Besztercei Antal*
ötvös mester vette két hétre magához, de két hét
leteltével ez is elbocsátotta, megvallván, hogy a
cseh határozatából nem tarthatja tovább.

A mi a szebeni cseh határozatát illeti, annak
azt az okát adták, hogy a magyar iparos ter-
mészeté már akkor is bizonyos tekintetben
rártartó és a munkában válogató volt. Külön-
ösen nem akarták kőöntőt és egyéb apróságot
dolgozni, hanem ilyenkor felkeltek és elhagy-
ták a műhelyt.

De volt más ok is, a mely már bizonyos
kenyériségre vezethető vissza a mesterek
közül azoknál, a kik nem igen voltak bővében
a munkának s így akarták a versenyt magukra
nézve kedvezőbbre fordítani. Mert a szász mes-
terek között is voltak feles számmal, a kik meg-
becsülték a jó munkás magyar segédet s szíve-
sen eldöntöttek volna is érette, hogy munkájukat
főhasználhassák, de a cseh határozata, mely
két gíra birságot rótt ki az ellenkezően csele-
kedőkre, kötelezte őket is.

Így volt ez Segesvárt, Fogarason, Besztercen
is. Utóbbi helyen egy Pomerániából származó,
de megmagyarosodott s Gyulafehérvárt letele-
pedett *Ötvös* (Goldschmied, azaz Aurifaber)
György nevű festőnek, a ki Báthory István
arcképét is megfestette, a besztercei szászok
nem akartak biznyságlevelet adni. Csakis per-
rel való fenyegetőzésére engedtek, de akkor is
úgy, hogy kikötötték, hogy magyar fiút ne taní-
ton a mesterségre.

Egyedül Brassó város helyezkedett a méltá-
nyosság alapjára a magyar munkásokkal szem-
ben, a midőn minden nehézség nélkül meg-
engedte felfogadásukat bármily hosszú időre
csak a csehbe való belépést korlátozta egy
1511-ben hozott szabályrendelettel «szász ere-
detű és nyelvű szülöktől törvényesen származó»
polgároknak.

Nagy sérelem volt mindez a magyar munkás-
ságra, különösen Kolozsvárott, a hol ekkor
virágzó ötvös-ipar volt. És bár a sérelem rész-
ben a magyarság nemzeti ügyét érte, tehát
politikai színezettel is bírt, ezenkívül voltak
gazdasági hátrányai is, mert elzárta a magyar

ipar és szorgalom értékesítése elől a tért. Azért
a magyar legények méltán zúgolódtak, követel-
ték az igazságtalanság orvoslását s legvéke-
nyebb igazgatójuk maga is mester, egy *Választó*
Gergely nevű magyar ötvös volt.

Mikor aztán látták, hogy lépéseik nem vezet-
tek sikerre, az 1573. év nyarának egyik reggelén
Kolozsvár város 29 ötvös mestere arra virradt,
hogy a legények mind kimaradtak a műhelyek-
ből. Kora reggel magukra öltötték ünneplő
ruháikat s távoztak hazulról. Csak az inasok
maradtak hátra, kiktől megtudták, hogy a segé-
dek *Balassy Gergely, Beregszászi Lukács, Szász-
fenesi Bálint, Kardos Mihály, Olvas Antal* és
Kovácsi András öreglegények vezetése
alatt az atyamester házában gyülekeztek.

Mit volt mit tenni, a népszerűbb mesterek is
utánok sétáltak a legényeknek s csalogatták
szép szóval vissza. Mikor pedig a legények erre
nem hederítettek, előállott a cseh mester, *Fils-
tik Péter* uram maguk s tekintélye egész súly-
ával intette a békétlenkedőket, hogy térjenek
vissza az elhagyott munkához.

Ez is legfeljebb csak annyit használt, hogy
most már a legények maguk is szővívót választ-
ottak maguk közül, a ki aztán előadta kíván-
ságaikat, a melyeknek teljesítése esetén hajlan-
dók a munkába visszaállani. A követelés veleje
az volt, hogy a kolozsvári ötvösök hozzanak
teljesen hasonló határozatot ahhoz, a melyet a
szebeniek hoztak s az akkoriban Kolozsvárról
dolgozó szász ifjakat azonnal keltsék fel mun-
kájuk mellől s nekik többé a műhelyben helyet
ne adjanak. Ez utóbbiak közt volt különösen
bizonyos *Hannes Seiler* nevű szebeni születésű
szász legény, a ki *Budai Tamás* műhelyében
dolgozott s a kinek rögtönös kiűzetését köve-
teltek.

Hanem hát ez nem ment olyan könnyen.
A mesterek tudomásul vették a legények állás-
pontját, elismerték ennek lényegében való igaz-
ságát, sőt szívesen vállalkoztak arra is, hogy a
szász mesterek helytelen gyakorlatának megsün-
tetésére mindent el fognak követni, arra azon-
ban már nem mutatkoztak hajlandóknak, hogy
az igazságtalanságot igazságtalansággal teté-
zék, legfeljebb addig akartak elmenni, hogy a
mesterek által tudtára adassák a szász legény-
ségnek a sztrájkolók kívánságait.

Bőles és józan volt ez a beszéd, mert a munka
szabadsága mellett foglalt határozottan állást
s a jog alapján maradt, szemben azokkal, kik a
nyílt harc esélyeinek akarták kitenni az akkor
virágzó magyar ötvösipart. Különben is a mun-
kásoknak mestereik bánásmódja, munkabérok
és élelmezésük ellen nem lehettek kifogásai.
Hiszen mindannyian gazdáiknál lévén szállá-
son, asztaluknál étkeztek, örömeikben, bajaik-
ban részt vettek, családjaikba később igen gyak-
ran beházasodtak, s e mellett a patriarkhális
viszony mellett a főke és a munka érdekellen-
telti nem fejlődhetek ki oly élesen, mint ma.
Így aztán a legények könnyebben is hajlotak
a jó szóra, beérték gazdáik ígéreteivel, csupán
azt hangsúlyozták, hogy gondjuk lesz arra, hogy

az ígéretet be is váltassanak, a mi ha nem tör-
ténne, valamennyien fölkerekednek s kiköltöz-
nek más városokba.

Erre azonban nem volt szükség, mert a mes-
terek becsülettel megféleltek annak, a mit ma-
gukra vállaltak, hogy t. i. a szászok túlkapásai
ellen a törvény oltalmát vegyék igénybe. Hogy
szavuknak érvényt szerezzenek, megbízták *Bor-
bély János* ügyvédjüket, hogy Szebenben a ke-
resetlevelet adja be a szász ötvösök ellen s
kérje a viszonosság helyreállítását a magyar
és szász ötvösmunkások közt.

Öt évig folyt ez a pör változó szerencsével,
mielőtt jogerős ítélettel fejeződött volna be.
A szászok minden módon lúzták-halasztották.
Első kifogásuk az volt, hogy a magyarul szer-
kesztett keresetlevél nyelve előtűnik ismeretlen.
Akkor aztán a kolozsvári prókátornak le kel-
lett fordíttatnia 27 pénzért. Mikor ez is meg-
történt, akkor a szebeniek Szent Bertalan
(augusztus 24.) napját követő három napra
adtak terminust a kolozsváriaknak. Az alatt
pedig kihallgatták a tanukat Gyulafehérváron
a panasz tárgyává tett sérelmekre vonatkozólag.

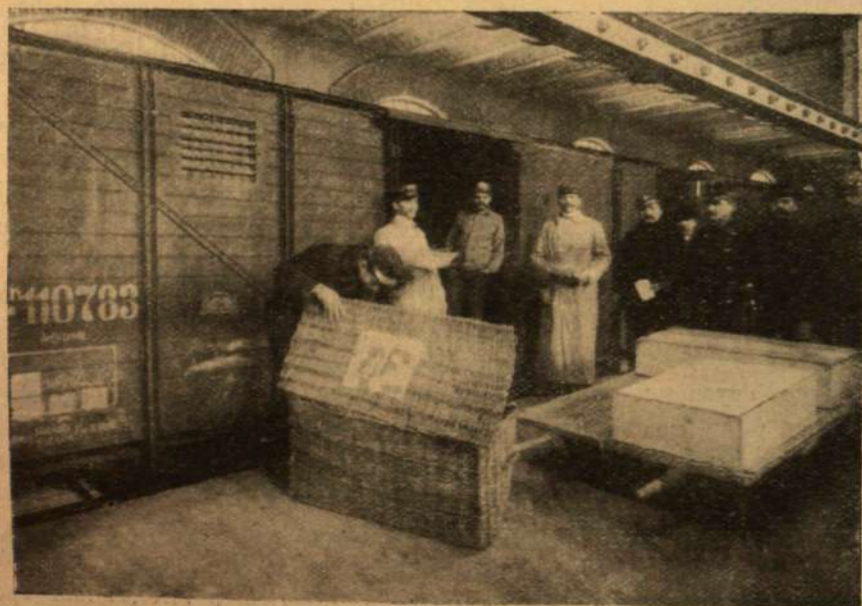
A szász bíróságok előtt azonban — a mint
nem is volt másképp várható, — a kolozsvári
ötvösök elvesztették perüket — miután a ma-
gyar legények egyhangú tanubizonyossága da-
czára letagadták, hogy ők a magyarok ellen
valami titkos és különös szabályt hoztak. A ko-
lozváriak ekkor megfélelveztek ügyüket *Bá-
thory István* fejedelemhez, a ki aztán a Maros-
Vásárhelyt 1754-ben tartott részletes ország-
gyűlésen revízió alá vette a pört. De még ekkor
sem került érdemleges ítéletre a sor, csak évek
során tartó pörösködés után dönt el az ügy a
kolozsváriak javára, a mikor már az egész
ország felhaborodva beszélt a szebeniek eljárá-
sának törvénytelenységéről.

A NEMZETKÖZI SZÖVETKEZETI KONGRESSZUS KIÁLLÍTÁSA BUDAPESTEN.

Hogy nemzetünk lépésről-lépésre, egyre job-
ban helyet foglal a vezető népek sorában,
örvendetes jele ennek egyebek közt az is, hogy
fővárosunk mind sürűbben lesz nemzetközi
összejövetelek színhelyévé, hol a legkülönfé-
lébb szakok vezető emberei a művelt világ
mind részéről megjelennek, már előre azzal
a tudattal, hogy itt épen úgy, mint bármely
más régi központban tanulni, tapasztalatokat,
eszméket gyűjteni is lehet.

Igy alig mentek el a tűzoltók, most a szövet-
kezési ügy apostolai gyűltek össze Budapest
Európa-jóformán minden országából. A ta-
nácskozások ideje alatt kiállítás is rendeztek
az üllői-úti iparművészeti muzeumban, mely
folytonosan nagy számú közönséget vonz tanu-
lóság látnivalóival.

E kiállításból néhány képet alkalmunk van
bemutatni. Olyan dolgok vannak itt csoporto-
sítva, melyek mind a szövetkezeti működés

A vasúton érkező árúk kirakása.

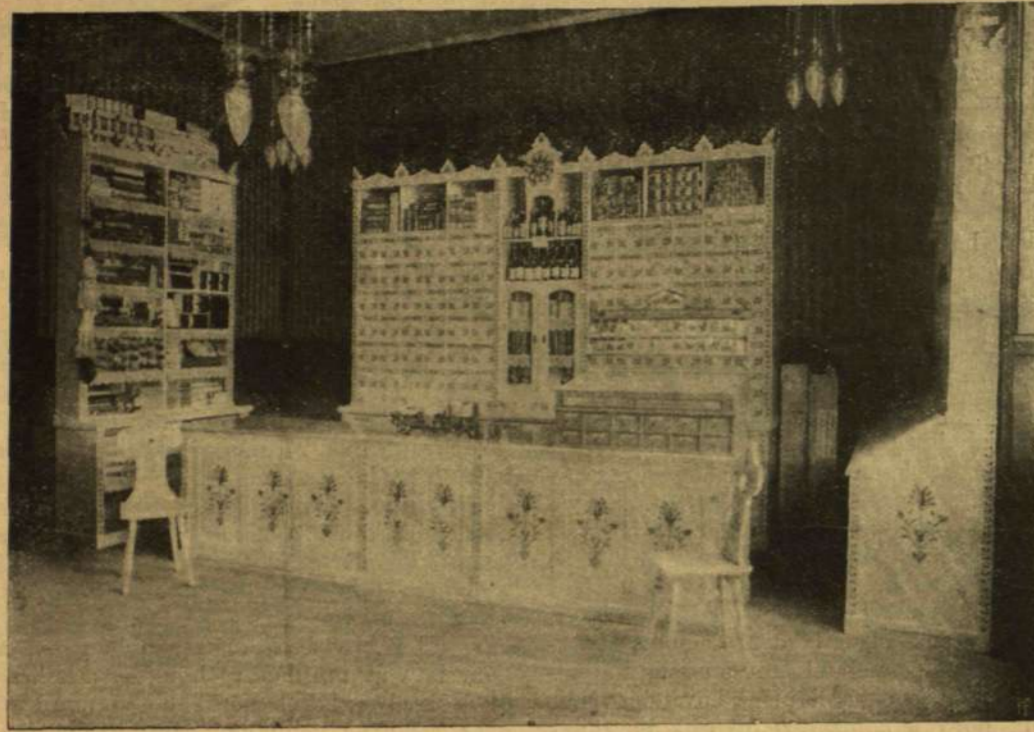
A tojás-lámpázás és osztályozás.

Marosvásárhelyi szoba.

A torlai csizmadiák szövetkezetének kiállítása.

A «Hangya» kötélkéhez tartozó falusi fogyasztási szövetkezet bolthelyisége.

eredményei, a cél pedig az, hogy úgy a termelők, mint a fogyasztók biztos és olcsó piacra találjanak. Ki van állítva jóformán minden, a mi csak az ember anyagi szükségletének kielégítésére szolgálhat: élelmi szerek, mindenféle eszközök, bútörök, ruhák, a földművelés és ipar legkülönbözőbb termékei.

Egy szövetkezeti kis falusi bolt egész valóságában látható többek közt épen úgy, mint a vidéken be van rendezve. A legfelső polczon apró süveg czukrok, aztán mindenféle fűszerek, szappanok, olcsó bieszkák, cserép pipák, czérna, szeg, tü, edények s más effélék. Mindezekkel a szövetkezeti központ látja el fiókjait.

Látjuk aztán egyes vidékek ipartermekeit külön csoportokban. Feltűnik a marosvásárhelyi szoba, csupa ottani készítésű, magyar népies izlésű székeivel, asztalával, szobaberendezésével. De ugyanitt a marosvásárhelyi szabók is bemutatják ügyességüket a kiállított valójában szép öltönyökben, melyek közt még egy pompás díszmagyar ruha is akad.

A tordai csizmadiaik egész gyűjtemény «varju»-val köszöntöttek be. Hatalmas, elpusztíthatatlannak látszó csizmák ezek, a melyektől nem sajnálták a bőrt. Jó szélesre szabták, nem úgy mint a modern suszterek, a kiknek keskeny talpu cipőik oly bőven tenyésztek a tyukszemeket. Nagyon érdekesek még itt az oláh lányok, menyecskék számára készült piros csizmák.

A magyar gazdák vásárcsarnok-ellátó szövetkezetének gyűjteményes kiállítása.

szág és Morva állanak legelő. Itt már majd minden faluban vannak szövetkezetek.

Ezek után bemutatunk még néhány érdekes képet a «Magyar mezőgazdák vásárcsarnok-ellátó szövetkezet»-nek azon helyiségeiből, melyek a központi vásárcsarnokban vannak.

Egyik a tojás osztály. Ide éven át sok millió számra érkeznek a tojások az ország minden részéből. De mielőtt a közforgalomba jutnának, még elébb gondos vizsgálat alá kerülnek, nincs-e közöttük záp, repedt, vagy másképen hibás? Ezért egytől-egyig lámpafénynél megvizsgálják mind s napi bélégyzővel is ellátva csomagolják, kisebb-nagyobb ládáknak, bel-avagy külföldi fogyasztásra.

A hentesárak helyiségét sem igen hagyja egy tekintetre senki sem, a ki csak ott megfordul. A pompás sonkák, pirosra füstölt húсок s egyéb effélék szintgy hívogatják magukhoz a vevőt.

Ez a szövetkezet óriási arányokban dolgozik s rengeteg az az élelmiszer tömeg, a mit naponta beraktároz, vagy elad. Nem is győznék mindazt a vasuti kocsikról leszedni s úgy beszállítani lovas szekereken, hanem van a vásárcsarnoknak külön vasuti vágánya, a melyen egyenesen bemennek a tehervonatok hatalmas helyiségeibe s ott rakják le ezer meg ezer méter-mázsányi terheiket.

A ki lát egy ilyen lerakodást, azt hinné, hogy hétszámra elég lesz az egész Budapestnek, pedig hát egy-két nap elfogy minden, azután jön utána ismét a többi.

Gyümölcsös kosarak és tojásos ládák a vásárcsarnok-ellátó szövetkezet kiállításán.

A NEMZETKÖZI SZÖVETKEZETI KIÁLLÍTÁSBÓL. — Jelfy Gyula fényképe.

BARÁTH FERENCZ.

1844—1904.

A hogy élt: magánosan, a zajt és feltűnést kerülve, — úgy is halt meg Baráth Ferencz, a kiváló író s a budapesti református főgimnázium nyugalmazott tanára. Élete komoly munkában és elmélkedésben folyt le, az élet szokásos élvezeteiből vajmi kevés részt kért magának, ravatalt, melyre váratlanul terítette le a halál, nem állotta körül sem szerető hitves, sem gyermekek serege. Az út, melyet élete pályájául választott, látszatra legalább, rideg volt és komor, de ő többre becsülte azokat a benső gyönyöröket, melyeket magánya nyújtott, a köznapi emberek felületes örömeinél. A tudomány s az irodalom voltak életének társai, a bennük való elmélyedés volt legfőbb öröme. Eredeti, érdekes egyéniség volt, de zárkózott kedélye ritkán nyílt meg emberek előtt, lelkének mély felindulásait, a benne elfojtva élő szenvedélyeket elrejtette a világ elől, csak dolgozó szobája magányában engedett szabad folyást érzéseinek. Ezekről tanuskodnak évek hosszú során át felgyülemlett s kíváncsi szemek elől gondosan elrejtett naplójegyzetei, melyek a külsőleg rideg embert lelke egész érzékenységében mutatják be.

Egyike volt legkomolyabb képzettségű s legerősebb tollú íróinknak; keveset írt, de minden munkája magán viseli lelkének bélyegét. Azok közé az írók közé tartozott, a kiknek művein megérzik, hogy még sokkal többet is tudnának írni, lelkük tartalma nagyobb alkotásokra is képesítene őket, de bizonyos férfias tartózkodás van bennük, mely nem engedi, hogy nagyon is közlékenyek legyenek. A mit Baráth Ferencz írt, majd mindig egy-egy erőteljesen fellobbanó nyilvánulása volt egyéniségének; nem külső körülmények, vagy tekintetek készítették az írást, hanem lelkének sugallata, a benne élő eszmék ösztönző ereje. Ez adott műveinek egyéni szint, komoly képzettsége, stíljének velős magyarsága pedig erőt. A nagy közönség kevésé ismerte az elvontan élő, népszerűséget nem kereső író, az irodalmi élet hullámzásába sem igen elegyedett bele, de kortársainak abból a köréből, melynek érdeklődése egyezett az övével, épen a legjobbaknak birta becsülését és elismerését.

Baráth Ferencz 1844-ben Kunszentmiklóson született törzsköcs kun családból. Iskoláit szülővárosában kezdte s Nagykőrösön folytatta abban az időben, mikor e város református gimnáziuma tanári karában a kitűnő férfiak egész seregét gyűjtötte össze: Arany Jánost, Szász Károlyt, Szilágyi Sándort s másokat, a kiknek tanítványa volt Baráth is s a kikhez később is a kegyelet és meleg barátság szálal fűzték. A theológiát Debreczenben és Pesten végezte, majd mint a Lónyay-család gyermekeinek nevelője, a jénai egyetemre került, a honnan az 1866-iki háború kitörésekor haza kellett térnie. Miután rövid ideig a czeplédi gimnáziumban mint tanár működött s közben letette a papi vizsgát, 1867 őszén a skótsági Edinburgba ment, elnyerve a skót szabad egyház által magyar ifjak számára följánlott egyik ösztöndíjat, hogy az ottani egyetemen tanulmányait kiegészítse. Csaknem két évig tartózkodott angol

földön s ez idő nagy hatással volt fejlődésére. Lelke megtelt az angol irodalom és műveltség csodálatával s hazatérve, egyik legbuzgóbb terjesztője lett az angol nemzet iránti érdeklődésnek. Még élete alkonyán is örömmel gondolt vissza Angolországban töltött napjaira, a miről tanuskodik többek közt az a meleg hangulatú czikke, melyet lapunkba Viktória királynő halálakor írt.

1869-ben jött haza Edinburgból s mindjárt megválasztották a pesti református főgimnázium tanárának, a Thaly Kálmán távozásával megüresedett magyar irodalmi tanszékre. Az akkor hosszú szibbadás után hatalmasan föllendült politikai élet őt is magával ragadta; munkatársa lett a «Korunk» című politikai napilapnak s írt néhány tartalmas politikai és társadalmi tárgyú röpiratot; ezek közül a «Nyugat-Európa és hazánk» című, melyet Apulejus alnével 1871-ben adott ki, nagy feltűnést keltett. Csakhamar azonban teljesen a filozofia és az irodalom felé fordult figyelme.

BARÁTH FERENCZ.

A filozofiaiban a pozitivizmus híve volt s ez irány terjesztése érdekében lett egyik alapítója a «Magyar Philosophiai Szemle» című folyóiratnak.

A «Vasárnapi Ujság» egyik régi, nagyrabecsült munkatársát vesztette el benne. Lapunkba főleg egyes ünnepi alkalmakkor írt czikkei jóval fölül emelkednek a hirlapi czikkeek szokott színvonalán, tömörségében erőteljes stíljé, gondolatának bősége, felfogásának eredetisége révén. Így például Kossuth Lajos halálára írt czikke a nekrológok akkori nagy tömegében is széles körökben keltett feltűnést s hivatott férfiak ezt tartották a Kossuthról akkor megjelent tömördek czikkéi között a legkitűnőbbnek. Sok évig munkatársa volt a «Budapesti Szemle»-nek is. Különösen ifjabb éveiben verseket is írt, melyekből sok jelent meg lapunkban; van köztük nem egy, a mely az érzés mélységével még ma is megteszi a maga hatását. Verseit ki is adta egy kis kötetben, de csak ötven példányban, barátai számára.

Erdeklődése az angol irodalom iránt írói működésében is nyilvánult. Ő volt az első egyike, a kik a magyar olvasó közönség figyel-

mét Carlyle, a nagy angol bölcselel felé fordították; le is fordította Carlylenek a francia forradalomról szóló nagy munkáját s Walter Scottról szóló tanulmányát. Az angol regényírók közül Thackerayt szerette leginkább s róla írt tanulmányánál tartalmasabb és tanulságosabb munka angol íróról alig jelent meg irodalmunkban máig is.

A magyar irodalomtörténetet is több igen becses értekezéssel gazdagította. Lapunkban jelent meg két tanulmánya a hetvenes években, Mikes Kelemenről és Kármán Józseféről; mind a kettő irodalmi formájára is kiváló, tartalmára pedig sok tekintetben alapvető munka. Báró Eötvös Józseféről és Kossuth Lajosról mint íróról és szónokról is írt egy-egy szép tanulmányt a Beöthy-féle képes irodalomtörténetbe. E munkáival vált a magyar essay-írás egyik úttörőjévé. Tanulmányai egy részét 1895-ben összegyűjtve is kiadta egy kötetben «Irodalmi dolgozatok» címmel; e gyűjteményt megjelenésekor a bírálók mint elsőrangú irodalmi terméket méltatták s valóban irodalmunk legjelesebb ilyenmű termékei közé sorozható.

Mint tanár és paedagogus is kiváló volt. Tanítványai nagyon szerették s ő is szerette őket. Igen sok kiváló ember került ki tanítványai közül, a kik ma is hála-lásan emlegetik, hogy mily sokat köszönhetnek neki. Különösen a magyar irodalomtörténetet tanította nagy és mély hatással, ritka magas színvonalon; a saját lelkesedését át tudta vinni tanítványaiba is, a tárgyat meg tudta velük kedveltetni. A kiben pedig nagyobb érdeklődést vagy tehetséget vett észre, ellátta tanácsal, utmutatással az önképzésre. Néhány tankönyve is jeles paedagogusnak bizonyítja; ezek közt két olvasókönyve azért birt nagy jelentőséggel, mert ő alkalmazta nálunk először azt az elvet, hogy az ifjúságnak a nemzeti irodalomból csak a legjobbat, az igazán remekeket kell nyújtani. Aranyt, Petőfit, Tompát, a prózaírók közül Salamont, Gyulaít, Csengeryt, stb. ő vitte be először jelentőségükhöz illő módon az ifjúság olvasmányai közé.

Az ifjúság számára írt eszthetikája megjelenése (1872) óta ma is közkézen forog még s az eredetileg a Nőképző-egyesület növendékei számára írt munka ma is az egyetlen eszthetikai kézikönyv irodalmunkban, mely az összes művészeteket s azok történetét felfeleli. A nevelés és oktatás számos kérdésében úttörő volt az ő munkássága. Így ő volt az első, a ki az egészségügy tanítását kívánta a középiskolákban, a mit később Trefort Ágoston meg is valósított. Küzdött a mellett is, hogy tanítsák az iskolákban a nemzetgazdaságtant. A nemzeti nevelés kívánalmát is az első között hangoztatta, nem különben az ifjúság testi nevelését, egészségének ápolását is; az ifjúság testi nevelésére ő alapította az első «Szabad-téri játszótársaság»-ot. Nagy kedvvel és lelkesedéssel működött a nőnevelés terén is; a nőképző egyesület iskolájában tanította az eszthetikát és az irodalomtörténetet, Gyulai Pálnak az intézettel való megválásától, 1871-től fogva egész 1893-ig. Itt töltötte, saját vallomása szerint tanári pályája legboldogabb óráit, a fiatal leánykák között. Ez intézet értesítőjét években át szerkesztette, az 1873-iki bécsi világiállá-

A magyar mezőgazdák szövetségének kiállítása.

A NEMZETKÖZI SZÖVETKEZETI KIÁLLÍTÁSBÓL.

A szép mosónő. Operette három felvonásban. Irták Blum, Blau és Toché. Zenéjét szerette Offenbach. Fordították Hajó Sándor és Hevesi Sándor. Első előadása a Király-színházban szeptember 3-án. A közönség kedvelte hallgatja a régi operette a szebbnél-szebb melódiáit. Igaz ugyan, hogy igen sok ismerősre akadunk bennük, mert Offenbachból sokan merítettek utódai közül. Az operetben sok a kacagató jelenet, melyek egy kopott baritonista, egy zenész és egy poéta körül folynak le. Van Páris egyik külvárosában egy mosónő, ebben pedig egy mosóleány, a szép Lurette, kinek sok udvarlója között találunk mindenféle embert, csak herceget nem, pedig Lurette a kártyából kivette, hogy hercegnő lesz. S csakugyan a mosónőzetbe egy úriember öltözött alak jön és megkéri a szép Lurette kezét ura, a herceg számára. Lurette beleegyezik. A herceg nem is ismeri menyasszonyát, ő csak azért nősül, mert nagynénje kijelentette, hogy ha húsz éves koráig be nem mutatja körül feleségét, akkor vége az örökségnek. Ezért az esküvő után nejét elküldi nagynénjéhez, ő maga pedig elmegy utazni. A mosónőzetek ez nem tetszik, visszamegy Párisba, ott barátai körében jobban érzi magát. Mikor azonban fölfedez egy összeesküvést, mely a herceg életére tör, ez megszereti és boldogan öleli a karjaiba most már igazi feleségét. A zene elfelejteti velünk a mese kezdetlegességét; néhány dala nagy hatást tett. Szép sikert aratott Vécsey Géza (a baritonista) második felvonásbeli nagy áriájával. A szép Lurettet Báno Irén játszotta. Ferenczy Károly és Császár Artur gyakran keltették kacajra a közönséget. A zenészt és a poétát játszották. A közönség sokat tapsolt a szereplőknek. S. L.

Madarász festményeinek kiállítását a Nemzeti Szalonban érdeklődéssel és számosan nézik. A kiállítás megnyitására szeptember 4-ikén délelőtt válogatott nagy közönség gyűlt össze, előkelőségek, művészek, műbarátok és sok hölgy. Az akkor Kassán időzött közoktatási miniszter képviselőjében Gönczy Mór miniszteri titkár jött el, a kit a kiállító művész, a Szalon részéről pedig Ernst Lajos igazgató, Déry Béla titkár, Rubovics Márk műtáros fogadták. A miniszter képviselője a miniszter nevében üdvözölte Madarász Viktort és Ernst Lajos igazgatót, a kinek érdeme, hogy a kiállítás létesült. Szeptember 5-ikén Zsilinszky Mihály közoktatási államtitkár is megtekintette a magyar történelmi festészet fejlődésére oly tanulságos kiállítást. Berzeviczy miniszter is megnézi Madarász képeit.

Épen negyven esztendeje most, hogy Madarász Viktor a legnépszerűbb magyar festő lett. «Zrínyi Péter a börtönben», főleg pedig a «Hunyadi László a ravatalon» képeivel annyira hatott a magyar érzésre, hogy jönnék költők, többi közt Dalmady Győző is, versekben magasztalták. Mindezek hatását azonban felülmúlta az a festmény, melyet 1864 október havában állítottak ki a régi műegyesületben, a Diana-fürdő épületében. Ezt a katalógus így ezímen jegyezte föl: «Zrínyi és Frangepán a bécs-újhelyi börtönben». Ára 2000 frt. A műegyesület egyebiránt nagyon harmadrendű, főképpen bécsi dolgokat szokott kiállítani. Madarász képe

szokatlan érdekeltséget biztosított a kiállításnak és magasztalták. Ugyan akkor még egy szép tájkép tetszett, *Lipeti* Antaltól a «Taorminai szinkor». A jeles tájfestő ekkor volt emelkedőben. Madarász festményét a Nemzeti Múzeum számára vásárolták meg.

MI UJSÁG?

A nemzetközi szövetségi kongresszusnak kiváló mozzanata volt a Margit-szigeten szeptember 7-ikén este tartott lakoma, melyen a közélet előkelőségei nagy számmal gyűltek össze. A felkötésben a szónokok sok nagy jelentőségű dolgot mondtak úgy a magyarok, mint a vendég külföldiek részéről. Gróf Tisza István miniszterelnök oly tömören foglalta egybe felkötésében a gazdasági szövetségek eszméjét, célját, termékenyítő hatását, hogy idegen látogatóink is teljes elismeréssel tették magukévá eszméit. A miniszterelnök nyilatkozata bizonyára sok eddig tartózkodó erőt nyer meg a szövetségi eszméknek.

A lakomán ott volt a miniszterek közül gróf Tisza István miniszterelnök, a ki csak épen akkor érkezett vidéki pihenőjéből, és Ploz Sándor igazságügyi miniszter, a földmívelési miniszterium részéről Makkfalvy Géza államtitkár, több előkelő állami tisztviselő és a gazdasági ügyek dolgaiban fáradozók közül igen sokan. A lakoma első áldomását gróf Károlyi Sándor mondta a királyné magyar nyelvű, majd francziául köszöntötte vendégeinket és a szövetségek támogatására, annak fejlesztésére bízották. A szövetségek nemzetközi szövetségére és annak elnökére, S. H. Wolfrá emelte poharát. (Lelkes éljenzés.)

S. H. Wolf francia nyelven a vendégek nevében köszönetet mondván, elmésen fejtegette, hogy a testvériséggel, a melyre a szövetségek nevel, milyen szépen megfér a hazafias függetlenségnek az az érzése is, a melyről Magyarország a külföldön is annyira híres. «Mi Angliában — úgymond — szintén hazafiasak vagyunk, de épen ez az érzés tanít meg arra, hogy az erő önálló kifejtését minél nagyobb mértékben gyakoroljuk». Magyarország jövődjéről jótélelt, nagyságára és Tisza István gróf miniszterelnökre emeli poharát. (Hosszantartó lelkes éljenzés.)

Gróf Tisza István francia nyelven ekkor mondta el nagy figyelem közt hallgatott beszédét, köszöntve vendégeinket, hogy velünk együtt a társadalmi béke egy nagy ügyének szolgáljanak: a szövetségeknek ügyének. Velünk együtt — folytatta a miniszterelnök — mert a kormány a legnagyobb figyelemmel kíséri a szövetségi ügy fejlődését. Az a hatalmas, nagy eszme, a mely a szövetségek alapjait szolgál, abban áll, hogy elkerüljük azokat a veszedelmeket, a melyek a gazdasági életben a korlátlan szabadsággal járnak; elkerüljük ne a szabadságnak magának megkerülésével, hanem az által, hogy a kisebb existenciák erejét egyesítve, ezeket is képeseké tegyük arra, hogy a szabadság jótéteményeiben ők is részesüljenek; (Hosszas, élénk

tetszés.) hogy megadjuk nekik nemcsak az anyagi fejlődés lehetőségét, hanem főképpen a szellemi és erkölcsi nevelés előfeltételeit, kifejtve bennük az egyéniségnek azt a hatalmas erejét, a mely minden fejlődésnek és minden haladásnak nélkülözhetetlen rugója. (Tetszés.) Az érdekek, a szenvedélyek, mindenbe belevegyülnek és a legnemesebb ügyet is kiforgatják igazi mivoltából és hitelvesztette tehetik. Ezért óva intem önöket, hogy ne mindennel azonosítsák magukat, a mit a szövetségek jelszava alatt mondanak és tesznek. A szövetségek lényege abban áll, hogy a kis existenciák érdekét védjük (Élénk helyeslés.), védjük ne a szabadság ellen, hanem a haladás által, ne a haladás ellen, hanem a haladás szellemében. (Élénk tetszés és helyeslés.) Ez a szövetségek igazi célja: az emancipáció, a szabadság, a társadalmi béke. Úrítsék hát velem együtt poharukat e szép és nemes eszme boldogulására. (Hosszas, élénk tetszés, éljenzés és taps.)

Maiúth József gróf francia köszöntőben a francia és magyar nemzet rokonzását hangoztatva, a francia nemzetre és a kongresszuson részt vett kiváló képviselőjére, Rocquigny grófra emeli poharát. Széchenyi Imre gróf előre bocsátva, hogy ebben az országban nem szokott németül beszélni, engedelmét kér arra, hogy ez alól ma kivételt tessen a jelenlévő nagybecsült német vendégek kedvéért. Majd németül folytatva, fölhitva a német vendégek figyelmét azokra a súlyos küzdelmekre, a melyeket a magyar nemzetnek századokon át folytatnia kellett, midőn egyik karjával a barbárok ellen, a másikkal a nemzeti önállóságot veszélyeztető centraliztikus törekvések ellen kellett hadakoznia. Anál nagyobb hállára van köteleve ez a nemzet, a mikor súlyos mulasztásokat kell pótolnia, a németek irányában, a kiket jó példával lát előjárni minden téren, a hol erők egyesítéséről van szó és így különösen a szövetségi téren is. A szövetségi ügy német bajnokait és egyik kiváló képviselőjét, Hans Müllert élteti.

A külföldi vendégek nagy rokonzattal és meleg szavakkal viszonozták a köszöntéseket és fejtegették a szövetségek eszméjét.

Gróf Tisza István miniszterelnök, ki szeptember 5-ikén érkezett meg Gesztről Budapestre kormányzati ügyek elintézésére, a szeptember 8-iki minisztertanács után este ismét elutazott. Először is a szatmármegyei Kocsorodra ment, meglátogatni edesanyját, öz. Tisza Kálmáné, szül. Degenfeld Ilona grófnőt; innen rövid tartózkodásra átrándul Szabolcsvármegyébe, Baktára, Podmaniczky Géza báróhoz s csak onnan utazik haza Gesztre e hónap 11-ikén. Gesztről e hónap vége felé jött ismét Budapestre, hogy aztán ismét Gesztre utazzék, a hol a parlamenti munkálkodás megkezdéséig fog maradni.

Kassa ünnepe. Szép ünnepet ült Kassa városa: a kassai püspökség és egyházmegye alapításának századik évfordulóját s egyuttal kiváló szellemű, tudós püspökének, Bubicz Zsigmondnak gyémántünnepét. Az ünnepre összegyűlt előkelőségek, a kik közt volt Berzeviczy Albert miniszter is, fölhasználta az alkalmat a II. Rákóczi Ferencz hamvainak a kassai székesegyházban való elhelyezésére vonatkozó tárgyalásokra is. Az ünneplők lelkes örömmel köszöntötték Bubicz püspököt, kihez X. Pius pápa megbízásából Merry del Val bíbornok államtitkár a következő táviratot intézte:

«A pápa szerencsét kíván az egyházmegyének kettes ünnepe alkalmából, úgy a te pápi fölszentelés hatvanadik évfordulójához, mint a kassai egyházmegye alapításának száz éves ünnepéhez és zálogként a nagy jóindulatnak, melylyel irántad viseltek szeretettel küldi apostoli áldását.»

Dr. Berzeviczy Albert közoktatási miniszter Eperjesről szeptember 2-ikán délután érkezett Kassára, a hol ünnepélyesen fogadták s a püspöki palotában szállt meg.

A Rákóczi nyugóhelyének megállapítására tartott tanácskozás után megnézték a székesegyházban a cézúra épített mellék-kápolnát, a hol a hamzabok helyezik el, de úgy találták, hogy a nagy fejedelem sírelmének a templom közepén kell felállítani, monumentális arányokban és művésziileg. Szeptember 3-ikán történt meg az újra épített Szent Mihály-kápolna fölszentelése. E kétszáz éves művészi épületet most restaurálták méltó szépségben. Szeptember 4-ikén a püspökség alapításának százados emléktünnepé alkalmából küldöttségek tisztelegtek Bubicz püspöknek. Az egyházmegye küldöttsége 10,500 koronás alapítványt adott át «Bubicz alapítvány» ezímen pápi nyugdíjra. A püspök megígérte, hogy 20,000 koronára egészíti ki. A püspök a küldöttségek mindenikének válaszolt, s különösen Kassa városnak Múnster Tivadar polgármesterét vezetett küldöttségének adott válasza tett mély benyomást. A székesegyházban tartott jubileumi misén megjelent a miniszter, a polgári és katonai hatóságok képviselői, a küldöttségek Hazafias szellemű áthatott beszédét mondott Ruschek Antal győri székesegyházi kanonok. Később Berzeviczy miniszter fogadta a küldöttségeket, egyszerűsind

megnézte a város közművelődési intézeteit. Szeptember 4-ikén díszbéd volt a püspöki palotában, melyen az első pohárköszöntőt a királyné Bubicz Zsigmond püspök mondotta. Berzeviczy Albert miniszter a jubiléum egyházmegyét s nagynevű főpapját, mint a Lipót-rend nagykeresztésé tette.

A kereskedelmi miniszter a Tátrában. Hieronymi kereskedelemügyi miniszter, a ki Marienbadból utokurára a Magas-Tátrába ment, s ott időzése alatt szorgalmasan látogatta a környék ipartelepeit, érdeklődve a Szepesség fejlődő gyáripára iránt. Szeptember hó 6-ikán délelőtt a miniszter Tátra-Füredre érkezett, hogy a Poprád és Tátrafüred között létesített villamos gépkocsijáratot meg szemlélje. Fogadására megjelent Csáky Zsófia gróf főispán, a fűrdőbiztos, a fűrdő-igazgató, továbbá a fűrdő közönsége nagy számban. A miniszter nagy érdeklődéssel tanulmányozta az új, hazánkban még ismeretlen közlekedési eszközt és külön kocsin bejárta a vonal egy részét, legnagyobb meglepődését fejezvé ki a látottakon. Ezentul a villamos kocsik rendszeren közlekednek és ezzel a tátrai turisztika föllendülése várható. A Tátra-Füreden időző József főherceg és Klotild főhercegnővel együtt a miniszter behatóan megtekintette a tátrafüredi új fűrdőházat, valamint az idén megnyitott Grand-hotelt. Az egy óránál tovább tartott körút után a főhercegszónny meghívta a minisztert és a főispánt saját villájába.

Kossuth Ferencz szeptember 8-ikán jött meg Olaszországból, a hol négy hetet töltött, részben fivére Kossuth Lajos Tivadar meglátogatása végett, részben pedig, hogy a Salso Maggiore-fűrdőben izületi csúszát gyógyíttassa. E hónap 18-ikán az orosz-házi, 25-ikén pedig a hajdunánási Kossuth-szobor felpezdülésén fog részt venni. A parlamenti szünetig fennmaradó időt vidéki rokonainak és barátainak látogatásával tölti el.

A szepesi püspök beiktatása. Dr. Páry Sándor, az új szepesi püspök, szeptember 11-ikén foglalja el püspöki székrét. Az installáció, az ország-szerte érzett csapások s kivált az egyházmegye népére nehezítő sanyaru helyzet miatt, minden külső pompa mellőzésevel megy vége. A püspök egyházmegyéje szegényeinek gyámoltására jelen-tékenyebb összeget ajánlott fel.

A magyar képviselők Amerikában. New-Yorkban egész kis magyar világ van, mióta az interparlamentáris kongresszus magyar csoportja oda érkezett. Gr. Apponyi Albert a csoport elnöke szeptember 3-ikán szintén megérkezett Lukács György békési főispánal. Az amerikai magyar egyesületek küldöttei szeptember 4-ikén nagy ünnepélyt rendeztek a Grand Central Palace-ban, melynek irási helyisége egészen megtelt, mert New-York polgárai is nagy érdeklődést tanúsítottak a magyar delegátusok iránt. A páholyokat előkelőségek foglalták el; ott volt New-York polgármestere is. A magyar delegátusokat lovas bandérium kísérte szállásukról az ünnepély színhelyére. A fogadó-bizottság nevében Agoston Gábor lelkes beszédében üdvözölte a magyar törvényhozás küldötteit, biztosítván őket, hogy minden amerikai magyar ismeri szent kötelességét szülőhazájá iránt. Utána Kovács József plébános és Blau Vilmos ügyvéd, a new-yorki republikánus kör elnöke (ez utóbbi angolul) mondak üdvözölő beszédét. Apponyi Albert gróf először magyarul, majd angolul válaszolt, nagy hatást keltvén szavaival. Figyelmeltette a magyarokat, hogy tartsanak össze és a szülőhazához való ragaszkodást hozzák összhangba új hazájuk iránt tartozó kötelességükkel. A jelenlévő amerikaiakat különösen megragadta az a meleg hang, melylyel a magyaroknak az Egyesült-Államok iránt való hálájáról nyilatkozott. Beszélték meg Barabás Béla és Hock János. Az ünnepen közreműködtek a new-yorki magyar delegátusok is. A new-yorki sajtó hasábos tudósításokban emlékezik meg a magyarok ünnepéről.

Házasság. Gróf Csáky Albin, a főrendiház elnöke legifjabb lányának, Csáky Ilk kisasszonynak esküvőjét szeptember 4-én tartották a szepes-mindszinti kastélyban Benz-Alberon Ottó báró vezérkari századosal. A polgári házasságotkelt Raisz Aladár szepesmegyei alispán, az egyházi esketést a kastély házi kápolnájában Popovics László szepes-mindszinti apátkanonok végezte. Esketésük tanuk Csáky Zsófia gróf és Benz-Alberon báró voltak. A fiatal grófnő irdalmi tőle ismeretlen, lapunknak is volt alkalma tőle szépirodalmi dolgozatok közzölni.

Egy apátplébános aranyismerője. Budapest Józevárosának apát-plébános, Kanovics Béla Mór szeptember 8-ikán tartotta fölszentelésének ötvenedik évfordulóját aranyismerője. Az ünnepe estjén Kanovicsot a jőzsefvárosi kör szatagú küldöttsége üdvözölte. A küldöttséget Berzeviczy Albert közoktatási miniszter, a kerület képviselője vezette. A kör elnöke, Császár Jenő a kerület szeretele felől bédpmivű pásztorbotot adott át emlékül. Kanovics megindultan köszönte meg hívei szeretetének ünnepes nyilvánítását. Berzeviczy miniszter pedig tudatta az ünnepléttel, hogy a királyi korszaki ezímetes püspökké nevezte ki.

A magyar gasálk vásárocsanak-ellátó szövetségetének elárúító helyisége a központi vásárocsanakban.

Endrődi Sándort, a jeles költőt baleset érte Félégházán, a hová fiával, Endrődi Béával és Csák Cirkék minorita rendfőnökek utazott. Endrődi fiával a rendfőnökkel s a házigazdával Csák Kálmánnal késő este kocsin tért vissza egy tanáról a városba. Utközben egy kanyarodónál a hintó folborult s Endrődi Sándor oly szerencsétlenül esett ki, hogy eltörte karját. Csák Cirkék rendfőnök és Csák Kálmán kisebb sérülést szenvedett. Endrődi Sándort Budapestben ápolják.

Jeles tanulók. Az iskolai év kezdetén a hivatalos lap nyilvánosságra hozza az ország főiskolai legjobb tanulóinak névsorát. A jó tanulók aránya megnagyobbult s Endrődi Sándor oly szerencsétlenül esett ki, hogy eltörte karját. Csák Cirkék rendfőnök és Csák Kálmán kisebb sérülést szenvedett. Endrődi Sándort Budapestben ápolják.

A Stella-víz hatásban felülmulhatatlannak azért nevezhető, mert e víz a megosztás új eredeti szemlélet megfestés után adja vissza, de vegyi összetétel nélkül fogva annak eredeti színét adja vissza.

HALÁLOZÁS.

BARÁTH FERENCZ ref. főgimnáziumi tanárt, lapunk jeles dolgozóitársát, szeptember 8-ikán Kun-Szentmiklóson temették el, végkívánsága szerint szülei hamvai mellé. A holttestet az elszállítás előtt budapesti lakásán terítették ki, s itteni végítzeséségén ott voltak: Hegedűs Sándor v. b. titkos tanácsos, a budapesti ref. egyház főgondnoka, Adam Andrási kuriai bíró, Hegedűs Károly igazgató, Petri Elek, Papp Károly helybeli ref. lelkész, Vargha Gyula miniszteri tanácsos, a statisztikai hivatal főnöke, Dr. Gégus Gusztáv királyi ügyész, Ballagi Aladár egyetemi tanár, Morelli Károly dr. egyetemi magántanár, Komáromi Lajos, az állami tanítóképző igazgatója, a teológiai akadémiának és a ref. főgimnáziumnak tanárai a nőképző-egylet küldöttei és még számosan. A szertartást Haypál Benő budai ref. lelkész végezte. A ref. főgimnázium tanárainak nevében az elhunytat Laky Dániel tanár bucsuztatta el. Kunszentmiklóson a szülői ház udvarán fellállított s díszes kossorúkkal ékesített ravatal előtt Bakস্য Sándor püspök, kevés számú legfrőbb barátainak egyike mondott gyászbeszédet, Esaiás XLIX. 4-dik versét alkalmazván rá: «Hiába munkálkodtam, hiába és haszontalanul költöttem erőmet: mindazonáltal az én ítéletem az úrnál vagyon, és az én munkám az én Istenemnél.» Szólt a szép és nagy lelkekről, kiket, midőn nem valósíthatják meg az ideált, melyet lelkükben Isten helyezett, vaddal illetik magukat és elcsüggednek, a kiknek ítéletök az Úrnál vagyon. A sírnál a budapesti ref. főgimnázium tanárainak küldöttsége

Szerkesztői üzenetek.

Adria-dalok. Ábrándozó lélekből fakadtak, a mely azonban szeret superlatívusokban beszélni akkor is, ha nincs igazi oka rá.

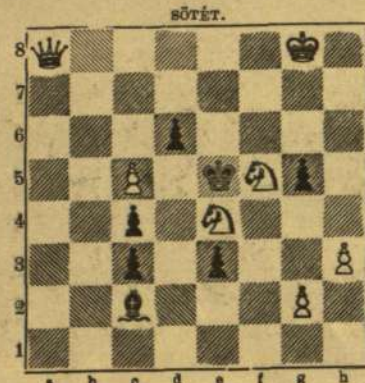
Eső után. Második strófiájának két utolsó sorában az a kifejezés: «A koporsót álmódú álomból» kissé zavaros; nem különben a harmadik versszakban u «minden szemében» stb. szók sem helyesek. Ha ezen segíteni tudna hamarosan, a versnek sorát ejtethetők.

Lejtőn. Ezt a tárgyat csak nagy költői erővel lehetne megírni; ily lanya feloldozásban inkább elidegeníti az olvasót, mint vonzza.

Nem közelíthetők tovább: A gyűlölet dalu. Egyelőre jobb lesz, ha nem hallgat barátai unszolására s megmarad az önképzőkori szereplésénél. A — villám. Gyerekes munka, nincs benne semmi jó.

SAKKJÁTÉK.

2397. számú feladvány. Mazel E.-től.

Világos indúl s a harmadik lépésre matot mond.

A 2381. számú feladvány megfejtése Berger J.-től.

- Világos. Sötét. Világos. Sötét. 1. Bg5-g5 Kf6-e7 (a) 1. ... e6-e5 (b) 2. Bf7-e6 Kc7-d6 2. Bg5-g6 Kf6-e7 3. He5-c4 Kd6-e6 3. Hf7-h6 t. sz. 4. Bh7-e7 mat. 4. Bg6-g8 mat.

Világos. Sötét.

- 1. ... g4-g5 2. Bf7-e6 Kf6-g5 3. Hh4-h3 t. sz. 4. Bh7-f7 mat.

A 2382. számú feladvány megfejtése Johner P.-től.

- Világos. Sötét. Világos. a. Sötét. 1. He4-a3 Ke4-d3 2. He2-g3 Kd3-d4 (a) 3. Fg5-e3 Ke3-d3 4. Bb5-d2 Kd4-d3 4. Bb5-b3 mat.

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Csomayán: Nemeth Péter. — Bakony-Szentlászlón: Szabó János. — Gurahoncon: Kintzig Róbert. — Pécsit: Pilch Dezső. — A pesti sakk-klub.

KÉPTALÁNY.

A Vasárnapi Ujság 35. számában megjelent képtalány megfejtése: Békétűrés kulcsa az örömmek.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós. Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.

PURGO.

ISKOLA-felszerelés

6-13 éves fiúk számára. Egy iskola-öltöny, egy pár cipő, egy pár harisnya, egy sapka, egy iskola-táska. Minden együtt — frt 8.10.

Egyes tórudnadrág elszakíthatlan szövétből. Iskola-öltöny el nem ért valasztékban 5 frttől feljebb. Fiu-hálókötös frt 5.50.

Csakis KOCH Testvérek Budapest, legnagyobb férfi, fiu- és gyermekruházás Károly-körút 26.

Salvator Természetes vasmentes Lithion-forrás Kőn ható. vese-, hólyag-, rheuma- és köszvénybántalmaknál, vizeleti nehézségeknél, orvorkorbetegségekben a legelső és emésztési szerek kúrálásánál. 10316 Budapest, főraktár Édeskuty L. urnál.

Császárfürdő BUDAPESTEN téli és nyári gyógyhely. Elsőrangú, E kénsvízű gyógyfürdő pártalan, gőzfürdővel és legmodernebb iszapfürdőkkel pompás ásványvíz uszodával, hó- és kádfürdőkkel. Prospektus ingyen bérmentve.

GERŐ ADOLF főh. udv. szállító ortop. cipész-mest. Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 4. Ajánlja készítményeit

fájós lábakra. Specialista anatóm. mód szerint kidolgozott gyermekcipőkben. Image of a shoe.

A valódi Roskopf-aranydoblé-Savonnet

Anker remontoirok a legjobb Roskopf-órák. Ezen órák kiváló garanciát precíziós-ankerművel bírnak, dupla fedeték, három igen erős aranydoblé-fédel rugófedéllel. Az aranydoblé aranyhoz hasonló fény, mely arany-színt sohasem veszti. Ezen órák remek kivitelűek miatt általánosan csodálatnak és valódi arany-óráktól meg nem különböztethetők. Ara frt 5. Hozzá illő aranydoblé úri lánc frt 1.50. Minden órához egy 3 évi kezességlevél csatolunk. A szétküldést csak utánvét mellett eszközölhetjük. Josef Spiering, Wien, I., Postgass. 2.-23.

ELSŐ MAGYAR ÜVEGGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG 10406 Budapest, V., Ferencz József-tér 3 (Fűrész-utca sarkán). Ajánlja: Magyt beütött üveget, mely minden tekintetben felülmúlja a más szerkezeteket. Az üveg szép fehér légmentes zára egyszerű, kezelése könnyű. Készül 1/10 lit. tartalommal 40 fill. 1/2 a 50 c. Kristályüveg asztalkészletek nagy raktára.

Ingen és bérmentve kapja mindenki legjobb nagy árjegyzékem 900 képpel, melyek mindennemű órákat, arany- és ezüstúrkákat ábrázolnak eredeti gyári ábrákban. Órágyári raktár Max Böhnel óras. Wien, IV., Margaretenstr. 38. P. Cs. kir. Államhivatalnokok szállítója. Üzletalapítás év 1840. Kézteltesse Páris 1904. Grand Prix és Aranyérem. 10384

Tornaszer ugy a hadsereg, mint iskolák részére készen vagy megrendelés szerint kapható Lopos Gyula tornaszer-készítő Budapest, III. ker., Zsigmond-u. 102. Árjegyzék kívánatra megküldetik.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Alapított 1865. A legjobb bel- és külföldi Alapított 1865 zongorák, pianók és harmoniumok legelőszobán kapható Heckenast Gusztáv zongorateremben Budapest, IV., Gizella-lár 2 (Váci-utca sarkán). Ehrbar udvari zongoragyártó Schiedmayer és Halstutiger udvari zongoragyártó magyarországi egyedül képviselője. Valódi amerikai harmoniumok. 10180 Nagy köicsönző-intézet. Árjegyzék ingyen.

Ha őszül a haja ne használjon mást, mint a „STELLA“-HAJVIZET, mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételt szer, mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvege 2 K. ZOLTAN BELA gyógyszerárban, Budapest, V/49, Szabadság-tér, Sétány-utca sarkán. 10564

Lóárverés!

Folyó év október 3 és 4-én az alóllirt katonai hatóság által Budapestben a vonatlaktanya nagy udvarában, VI. ker., Angyalpöld, Aréna-út és Lehel-utca sarkán, körülbelül 300 darab ló fog azonnali készpénzfizetés mellett árverés útján eladatni.

Az árverés mindenkor reggel 1/9 órakor veendi kezdetét.

A III. fokozat és a vételár magassága után lerovandó bélyegilletéket a vásárló tartozik a vásárlási összeg lefizetése mellett fedezni.

A cs. és kir. 4. számú vonatosztály parancsnoksága.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVU ÓRAÜZLETE. Alapított 1847. Brausweller Janos Szegeden Cs. és kir. hivatalosan szál-chronometen- és remontoir-igazgatóság s. b. ÓRAK, ÉKSZEREK 10-évi jótállással RÉSZLETFIZETÉSRE. Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltenek.

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK.

KNUTH KÁROLY mérnök és gyáros. 10104 Os. és kir. fensége József főherceg udv. szállítója. Gyár és iroda: Budapest, VII. ker., Garay-utca 10. Központi viz- lég- és gőzfűtés, légszusz- és vízvezeték, csatornázások, szellőztetések, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb. Tervek, költségvetések, jóvellemi előirányzatok gyorsan készíttetnek.

LOHR MÁRIA ezelőtt KRONFUSZ csipke, vegyeszeti tisztító- és műfestő-intézete megnagyobbított eröművi szőnyegporló és szőrmearu megővő-intézet. — Megbízások átvételnek: VIII., Baross-utca 85. sz. saját házában levő gyárban és a következő irodákban: IX., Calvin-tér 9. V., Harminezad-utca 3. VI., Teréz-körút 30. VI., Andrássy-út 16. VIII., József-körút 2. szám. 10347

KIRNER JÓZSEF cs. és kir. udv. puskműves, az orosz király ő felségének udvari szállítója. BUDAPESTEN raktára: IV., Bécsi-utca 2., gyára Róza-utca 7. Dúsan ellátott raktár legújabb szerkezetű kettős vadász-tegyverekből, golyógyegek, amerikai Winchester szeretes ismételő feyverek, forgópisztolyok, szalonfeyverek és pisztolyok, töltények és vadász-szerekből, melyek jószágért kezkeskedik. (Alapított 1808. évben.)

A Kalap-király 10379 Sachsen Altenburg. Technikum Altenburg. Gépipítés és elektrotechnika. Programok ingyen. Tanműhelyek. 3, 4, 5 koronas különlegességekben elismert specialista. Kossuth Lajos-utca végén, Eskü-út, Klottid-palota.

Vadkárók ellen! Bámulatos olesó kerítések!

Haidekker Sándor sodronyszövet-, fonat- és kerítésgyára Budapest, VIII., Ülió-ut 48. szám. Ajánlja kizárólagosan szabadalmazott Hungaria sodronyfonatát, mint a legzselzerűbb és legelőszobbb kerítési anyagot, mely előnyöknél fogva, fölülmúl minden eddig alkalmazott sodronykerítést. Ezen, a szőlő- és mezőgazdaságra nézve rendkívül fontos találmány előnye: Olesóság! Horganyozott vassodronyból (nem kell befesteni), körülbelül 5 centiméter lyukbőséggel: Készletben: 1 és 2 m. magasságban valamennyiből, 1-50 m. magasságban 22, 25 és 28 mm. dróterősségekből. Sodronyösség mm.: 1-2 1-4 1-6 1-8 2-0 2-2 2-5 2-8 mm. Ar □-méterenkint fillér: 40 48 56 64 72 80 100 120 fillér. Körülbelül 3x5 centiméter (hosszúsága) lyukbőséggel: Készletben: 1 méter magasságban, valamennyi dróterősségekben. Sodronyösség mm.: 1-2 1-4 1-6 1-8 2-0 2-2 2-5 2-8 mm. Ar □-méterenkint fillér: 55 66 74 82 96 110 130 150 fillér. Csomagolásért, fűladásért és kezelési költségéért számított □-méterenkint 1 fillért, de egy küldemény-nél legalább 50 fillért. Célészersőség: A fonat elegendő sűrű lévén, még apró baromli áthatolást is meggátolja; felső és alsó szélé pedig tüksek, tehát az átmozást is megnehezíti. A fonat csavart szál — mint vékony sodronykötelek — a kerítés hosszirányában futnak, miáltal nagy az ellenálló képessége; a keresztirányú pedig hullámosak, a szálak összereszeszása tehát ki van zárva. Könnyű kezelés: kézzel meghuzva, egyszerűen a fodorokhoz szegzendő horganyozott kettős szegrekek, a fonat sima és feszes marad. Nagy előnye a fonat feszessége, a mi lehetővé teszi azt, hogy a fonat bármikor ismét leszedhető és más helyen ismét fűlerősíthető. A fonat összekészülése ki van zárva. — Feszítő-sodronyok, csavarok stb. alkalmazása fölösleges. A fonat fölött egy-két sor tükés sodronyt alkalmazva, a kerítés tejszék sűrűt megmagasítható. A tükés sodrony méterenkint ára 6 fillér. Számos elismerőlevél áll rendelkezésre. Árjegyzék ingyen és bérmentve. Jutányos, pontos és gyors kiszolgálás.

Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) részvénytársaság Budapest, VI., Andrássy-út 21. szám. T. C. Az iskolaév kezdetével bátrak vagyunk cégünket a m. tisztelt közönség szives figyelmébe ajánlani. Magyarország összes iskoláiban tankönyvek használt. és segédkönyvek állandóan raktáron vannak s így abban a kellemes helyzetben vagyunk, hogy b. rendelését azonnal és a legújabb kiadásban szállíthatassuk. Cégünk országoság kiérdemelte a nagy közönség bizalmát s ezúttal is, pontos és előzékeny kiszolgálással igyekszünk e bizalmat öregbíteni. Becses megrendeléseit már most kérjük eszközölni, hogy a nagy munkatorlás ne akadályozhassa a rendelés gyors elintézését. Kiténő tisztelettel Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) részvénytársaság Budapest, VI., Andrássy-út 21. szám.

Szállítási hirdetmény.

A polai cs. és kir. tengerészeti hadiszertár 1905. évi anyagszükségletének biztosítására, és pedig az V. osztályt (faolaj) illetőleg 1905. évi január hó 31-én, a többi alatt felsorolt osztályokat illetőleg 1904. évi október hó 12-én, mindenkor délutáni 4 órakor a lepecsételve beérkezett ajánlatok fölött a cs. és kir. tengerészeti hadiszertár parancsnokságánál pályázati versenytárgyalás fog tartatni. A szállítandó anyagok a következő osztályokba vannak besorolva, ezeknek egy-néhányá pedig csoportokba:

- I. oszt. Deszkák és ragasztófa fenő- és vörösfenyő-fából. III. Tisztítógyapot. IV. Bőrárak. V. Faolaj. VI. Lenolaj. VII. Marhafaggyu. VIII. Szürke mosószappan, fagyaggyertyák, paraffin és stearin, stearin-gyertyák. IX. Seprók. X. Ecsetek és kefék. XI. Faszén. XIII. Tárcsaréz, rudacsok, sodrony, bádóg és szögök vörösrézből. XIVa. Vörösrézcsövek. XIVb. Csövek pénztrényből. XV. ost. Rudacsok, snrlóbádóg, borítóbadóg, foglaltszögök pénztrényből. XVI. Kautsuktárgyak. XVII. Sárgaréz rudacsok, rudak, bádóg, sárgaréz-sodrony. XVIII. Különféle vászon, kanavász. XIX. Csínvat munkáltonyókra. XX. Vékony alátáskók, kőtalgyártmányok kenderből. XXI. Kábelszerlen készített kötélművek. XXII. Spárpa kátrányozatlan kenderből. XXIII. Takarók. XXIV. Hajlítható és szab. acélsodronykötél. XXV. Asbest- és asbest-kautsukcsövek. XXVI. Len-, kenderivonalvaszon. XXVII. Tömlők nyers kenderből.

Minden ajánlattevőnek szabadságában áll ajánlatot csak egy osztályra vagy különválasztott ajánlatot több osztályra vagy egyes csoportokra beadni. A közlelőbbi részletes és általános szerződési feltételek, ugymint a szállítandó tárgyakról szóló jegyzékek és ajánlati minták a következő helyeken betekinthezők, illetve megszereshetők:

A cs. és kir. közös hadügyminiszterium tengerészeti osztályának irodaszükségletéigánál Bécsben; a cs. és kir. tengerészeti hadiszertár parancsnokságánál Polóban; a haditengerészeti parancsnokságánál Triestben és a tengerészeti különítményparancsnokságánál Budapestben; a kereskedelmi és iparkamaránál Bécsben, Budapestben, Prágában, Pilsenben, Reichenbergenben, Egerben, Budweiben, Brninnen, Graczbán, Laibachban, Klagenfurtban, Triestben, Zárában, Lembergben, Krakóban, Brodyban, Zágrában, Pirmében, Debreczenben, Kolozsvárott, Brassóban, Pécsen, Szegeden és Pozsonyban; továbbá Villachban a városi tanácsnál; a faolajszállítást illetőleg Pola, Capo d'Istria, Pirano, Paronno, Rovigno, Spalato, Ragusa, Cattaro és Castelnuovo városok tanácsánál, illetve község-hivatalánál is.

A szállítandó anyagokból, a menüyre az egyes cikkek természete megengedi, a cs. és kir. tengerészeti hadiszertár parancsnokságánál Polóban és a tengerészeti különítmény parancsnokságánál Budapestben mintagyjtemény van, mely az érdekeltektől a hivatalos órákban megtekinthető. Szóbeli fölvilágosítást a fentebb említett cs. és kir. tengerészeti hatóságok nyújtanak. Pola, 1904 szeptember hóban. 10604

A cs. és kir. tengerészeti hadiszertár parancsnoksága.

Rozsnyai Mátys chininczukorkája iztelen chininből. Legjobb szer lár, váltóház, malária ellen, különösen gyermekeknek, a kik keserű chinint bevenni nem képesek. Láz ellen! Nem keserű! Többszörsen kiütetve, 1860-ban a magyar orvosok és természetvizsgálók főmei vándorgyűlésén 40 arany pályadíjjal jutalmazva. Utánzatoktól óvakodjunk. Főraktár: Budapestben TÖRÖK JÓZSEF gyógyszer-tárában, valamint minden gyógyszer-tárban. 10336 Továbbá Rozsnyay Mátys gyógyszer-tárában a készítőnél: Árad, Szabadság-tér.

Schicht-szappan

Mindenütt kapható! Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht“ névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva.

+ Soványság +
Sopó telt testidomát a D. Franz Steiner & Co. Berlin megajánlta. Aranyéremmel kitüntette Páris 1900. Hygiene-kiállításán és Hamburg 1901. 6-8. hely alatt már 30 fontnyi gyarapodást bizonyított. Orvosi rend. szerint. Szépség- és bőrápolás. Nem szédül. Szépség- és bőrápolás. 3 kor. 50 fillér. Postán küldve vagy utánvétellel. Szállítja: 10468
TÖRÖK JÓZSEF
Gyógyszerész,
Budapest, 18. Király-u. 12.

VASÁRNAPI UJSÁG

38. SZ. 1904. (51. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ: NAGY MIKLÓS FŐMUNKATÁRS: KÁLMÁN. BUDAPEST, SZEPTEMBER 18.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt egy évre 24 korona, fél évre 12 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG (a Világkrónikával) egy évre 16 korona, fél évre 8 * POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) egy évre 10 korona, fél évre 5 * Külföldi előfizetésekre a postai megfizetés után a postai költség is eszandó.

Testesség, Kövérttestűség.

Hogy nyúlánkká legyünk a nélkül, hogy az egészségünknek ártson. Használjuk a **Pilules Apollo-t**, mely tengeri növények alapján van előállítva és parisi orvosok által jóváhagyva.

E könnyen betartható gyógyszerkezelés elhajtja a túlsúlyos embert csilhatatlanul és biztosítja rövid idő alatt a kövérttestűség gyógyulását mind a két nemnél.

Ez a tika minden elegáns hölgynek, ki nyúlánk és fiatal alakját meg akarja őrizni. Egy üvege ára utasítással együtt K 6.45 bórmentve, utánvétellel K 6.75.

J. Ratié, Pharmacia, 5, Passage Verdeau, Paris (9e).

Raktár Berlinben: **B. Hadra, gyógyszerész, Spandauerstrasse 77.**

Ausztria-Magyarországban: **Török József gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12. 10467**

Mindenütt, minden gyógyszertárban kapható.
A házban és az uton nélkülözhetetlen szernek van elismerve

Thierry A. gyógyszerész balsama.

Legjobb hatású rossz emésztésnél és vele együtt fellépő betegségeknél, mint fehérgöcs, gyomorégés, székrekedés, savképződés, teltségérzés, gyomorgörcs, étvágytalanság, katarrhus, gyulladás, zsvengeségi állapot, fellévedés stb. stb. Működik mint gőcs- és fájdalomcsillapító, köhögést szüntet, nyákoldó és tisztító szer.

Posztán legkevesebb széküldés 12 kis vagy 6 nagy üveg 5 K költségmentesen, 60 kis vagy 30 nagy üveg 15 K költségmentesen netto.

Kicsinybeni eladásnál a raktárban 1 kis üveg ára 50 fillér, 1 ket-tős üveg 60 fillér.

Ügyeljünk az egyedüli törvényileg hozzájárult árcsúdra: **„Ich dien.“** Egyedül ez a jel.

Ezen védjegy utánzása, valamint más törvényileg nem engedélyezett, így forgalomba nem hozható balsam-gyártmányok viszonlatladasa törvényileg tilba van.

Thierry A. gyógyszerész
Egyedüli valódi **BALSAM**
Védjeggyel ellátott gyártmányokból **Thierry A.**
Pregrada-ban, Rohitsch-Sauerbrunn mellett.

Vértess-féle sóborszesz 10591
Minden házban szükséges.

Marienbadi RUDOLF-FORRÁS
Természetes Kőszvény-Gyógyvíz

Változatlanul tartós és a szállítással kiválóan alkalmas

Kapható a **Marienbadi Ásványvíz-Székellési Iródnak** és a legjobb gyógyszertárban, drogeriákban és élelmiszer-üzletekben.

Brosúrákat és használati utasítást **INGYEN** küld a **Marienbadi Ásványvíz-Székellési Iródnak**.

Javaslatok: Kőszvény, mirigyek, húgyvezeték, diathézis, vesé- és hólyagbetegségek, ideggyulladás és hólyaggyulladás, különösen hatékony pedig mint diuretikum (az ezen bajok meggyógyására oly egyéneknek, akik ezen betegségek örökösétől vagy időlegesétől szenvednek) fogva halandósággal bírnak.

Cs. és kir. 12. sz. vonat-osztag. 10599

Kováts Béla
Kocsigyártó
Budapest, V. Liptó-kört 3.
Ajánlja újonnan be-
cserélt, modern
hintó raktárát

Alapítva 1886. Képes árjegyzék bórmentve

Thierry A. gyógyszerész Centifolia-kenőcse

fájdalomcsillapító, puhító, oldó, hűző, gyógyító stb. Legkisebb postai széküldés 2 tégely 3 K 60 fillér. Kicsinybeni eladásnál a raktárban 1 K 20 fillér tégelyenként. Forráktár Budapest: **Török J., dr. Egger L. I. gyógyszer-tára; Lugoson Vértess, közvetlen rendelésnek címzendők: „Schützengel Apotheke“ des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.**

Az összeg előzetes beküldése esetén a szállítást egy nappal előbb történik, mint utánvétellel és az utánvételt pótdíj is megtagarítható, így ajánlatosabb az összeget előzetesen utalványozni és a megrendelést a szelvényen eszközölni és a pontos címet megadni.

Hirdetmény.

1904 október hó 7-én, reggel 7 órától kezdve, Nagy-Szebenben a Hermann-téren (a nagy gyalogsági kaszárnya előtt) körülbelül 140 kincstári, többnyire a vonat-szakasznál használatban volt selejtezendő ló árverési uton eladatik.

A lovak átadása a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénzfizetés ellenében és az esedékes fokozatos bélyeg-illeték lerovása után történik.

Nagyzeben, 1904 szeptember hó 1-én.

A cs. és kir. 12. sz. vonat-osztag árusító-bizottsága.

SCHÖNWALD IMRE arany- és ezüstékszer-gyáros és órásmester, Pécssett 122.

A drágakövek valódiságáért kezeskedve!
Minden gyűrűhöz egy nagyon csinos tok adatik. — A gyűrűk tetszés szerinti bőségben szállítanak.

Amerikai talisman gyűrű crysopraszkóval, gyönyörű kiállításban, 14 karátos aranyból 9 korona.

Nagyon divatos alaku, valódi 14 karátos aranygyűrű, 2 nemes opállal ékítve 16 korona.

Igen értékes és nemes ízlésű, valódi türkissel 14 kar. nehéz aranyból 28 korona.

Legújabb francia kivitelű női gyűrű, rubin, smaragd és gyémánttal dusan kirakva 135 K.

Gazdagon kirakott brillians gyűrű, a közönséges smaragd v. rubin 300 korona.

Valódi 14 karátos arany gyűrű dombori kivitelben, szabdkézi munka, 8 koronától 30 koronáig. Vésés ingyen eszközöltetik.

Ótvöscse gyűrű, nagyon kel-
ves alaku, valódi türkis vagy opállal díszítve, tömör, finom aranyból 10 korona.

Csinos női gyűrű 3 nemes opállal, nagyon szépen ki-
dolgozva, 14 karátos tömör aranyból 14 korona.

Ideál, a legkedvesebb alaku női gyűrű 1 brillian és 1 sa-
phírral, tömör 14 kar. arany-
ból 160 korona.

Gyönyörű művi és legszebb
ragyogású brillians gyűrű, 4
nagyob és 9 kisebb kövel
250 korona.

Remekül ragyogó brillians
gyűrű a legszebb párizsi ki-
vitelben, 3 keleti rubinnal vagy
smaragddal 400 korona.

Remekül ragyogó brillians
gyűrű a legszebb párizsi ki-
vitelben 300 korona.

Igen szép kivitelű női gyűrű,
szines kövel és igaz gyöngy-
gyel ékítve 12 korona.

Valódi ezüst gyűrű, mely ugy
ragyog mintha a legszebb gyé-
mántokkal lenne kirakva 2 kor.

Meglepe szép kivitelű párizsi
gyűrű rubin vagy saphir és
brilliansokkal 250 korona.

Egy nagy igazgyöngy és bril-
liansokkal dusan kirakott an-
gol női gyűrű 300 korona.

Legszebb ragyogó brilliansok-
kal dusan kirakott legújabb
párizsi női gyűrű 440 korona.

Egy nagy brillians és rubin, a
jobb kis brillianokkal ékített,
legújabb gyönyörű kivitelű
gyűrű 300 korona.

Párizsi nemes opállal ékítve,
nagyon csinos női gyűrű, 14
karátos aranyból 14 korona.

Franklin T. arszalat nyomdája, Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

A NÉMET TRÓNÖRÖKÖS ELJEGYZÉSE.

NÉMETORSZÁGNAK nagy öröme van: a német császári és porosz királyi korona örököse, **Frigyes Vilmos** herceg völégény lett s menyasszonya is német uralkodóház ivadéka: **Czecczília**, mecklenburg-schwerini hercegnő, a jelenleg uralkodó nagyherceg huga.

Az ifju trónörökös az idei tavasszal töltötte be huszonkettedik évét s már eddig is gyakran merültek föl eljegyzéséről szóló hírek, melyek azonban mind alaptalanoknak bizonyultak. Most egész váratlanul lepte meg még az udvari körökbe beavatottak legnagyobb részét is a megtörtént eljegyzés híre.

A fiatal mecklenburg-schwerini nagyherceg és neje szeptember első napjaiban Berlinben voltak látogatóban s a német császár akkor elhalmozta őket kitüntető figyelmével. A szedáni csata évforduló napján a nagyhercegnő oldalán vezette a gárdaezredek parádéjára az Odera melletti Frankfurtról kivételképen Berlinbe rendelt granátos-ezredet a császárné elé s a fiatal nagyhercegnőt kinevezte az ezred másodparancsnokává, holott eddig ez ezrednek egyedüli parancsnoka a porosz király volt. A nagyherceget pedig kinevezte a 24-ik gyalogezred tulajdonosává, a mely ezrednek tulajdonosai már három nemzedék óta mindig a mecklenburg-schwerini nagyhercegek voltak. Akkor mindenki azt hitte, hogy mindez az udvarias-ság csak arra való, hogy előkészítse a kibékülést a német császári család s a régi hannoveri királyságnak Poroszországba való bekebelezése miatt haragot tartó Welf-ház közt. Az ifju nagyhercegnő ugyanis e családnak tagja.

A császár magatartásának igazi okát csak kevesen tudták akkor még. A szedáni évforduló utáni napon azután egyszerre azt a hírt hozta a táviró, hogy a német trónörökös különvona-ton a Rostock közelében fekvő Gelbensandeba utazott, a hol a mecklenburg-schwerini nagyhercegi párnak nyári kastélya van, hogy vele együtt érkezett oda a nagyherceg sógora, Keresztély dán herceg s hogy a vendégeket a vasutnál maga Anasztázia özvegy nagyhercegné fogadta.

Ekkor aztán először Schwerinben, utóbb egész Németországban szárnyra kelt a hír, hogy Czecczília hercegnőt eljegyezte a német császári trón örököse. A hírt hivatalosan csak

szeptember 4-iken erősítette meg a császár az e nap estéjén Altonában tartott diszklakomán mondott beszédében. **II. Vilmos** e beszéde végén fellengző szavakkal dicsőítette nejeének, a császárnének uralkodóni és asszonyi érényeit.

A németeknek ez az eljegyzés érdekes visszaemlékezésekre ad alkalmat. Négy nemzedékel ezeltől is megtörtént már, hogy a Hohenzollern-ház trónjának örököse a mecklenburgi hercegi házból választott feleséget. A későbbi **III. Frigyes Vilmos** porosz király volt ez, a ki **Lujza** mecklenburg-strelitz hercegnőt vette nőül. Lujza hercegnő akkor tizenhét éves volt, míg a mostani fiatal menyasszony szeptember 20-ikán fogja betölteni tizennyolczadik évét. S Frigyes Vilmos is csak néhány hónappal volt házasságakor idősebb, mint az idei május 6-ika óta huszonharmadik évében járó Frigyes Vilmos trónörökös. Lujza porosz királyné, a ki annak idején igazi hitvesi hűséggel és királyi ölékkel osztozta meg férjével és népevel a napoleoni háboruk csapásait, egyike a legtisztelretelmőttb nőalakoknak a porosz királyi család történetében s ezért ez a

visszaemlékezés is csak melegebbé teszi a Czecczília hercegnőnek előlegezett rokonszenvet.

Czecczília hercegnő atyja az 1897-ben Can-nesben meghalt **Frigyes Ferencz** nagyherceg volt, anyja, a most negyvennégy éves **Anasztázia** özvegy nagyhercegné, a még életben levő **Nikolajevics Mihály** orosz nagyhercegnek, néhai **II. Sándor** czár legifjabb öccsének egyetlen leánya. A hercegnőnek csak két testvére van: **IV. Frigyes Ferencz**, a most uralkodó mecklenburg-schwerini nagyherceg, a ki körül-belül egyidős a német trónörökössel és az 1879-ben született **Alexandrina** hercegnő, ki Keresztély dán hercegnek, a dán trónörökös legidősebb fiának neje s két gyermek anyja. A német trónörökös e házassága révén közeli rokonságba jut a Welf-ház jelenlegi fejével, **Ernő Ágost** cumberlandi herceggel s e család többi tagjaival is, mert leendő sógorának, a nagyhercegnek neje a hannoveri Welfek házá-ból való. A kik szeretnek a jelekből politikai következtetéseket vonni, azok már-már a ha-ragban levő két család kibékülésében bizakod-nak, ez azonban a fennálló ellentétek súlyos természete miatt egyelőre még nem bizonyos.

Legújabb fénykép után. FRIGYES VILMOS NÉMET TRÓNÖRÖKÖS ÉS JÉGESE, CZECCZILIA MECKLENBURG-SCHWERINI HERCEGNŐ.